

Riksdagen

Uppteckningar

vid EU-nämndens sammanträden

2023/24:43

Onsdagen den 19 juni

§ 1 Utrikesfrågor

Utrikesminister Tobias Billström

Återrapport från möte i Europeiska unionens råd för utrikesfrågor
den 27 maj 2024

Information och samråd inför möte i Europeiska unionens råd för
utrikesfrågor den 24 juni 2024

Anf. 1 ORDFÖRANDEN:

Vi hälsar statsrådet Tobias Billström med medarbetare varmt välkomna. Vi börjar med återrapporten. Finns det något att tillägga muntligt?

Anf. 2 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M):

Ordförande! EU-nämnden har mottagit skriftlig återrapportering, och jag har inget att tillägga.

Anf. 3 ORDFÖRANDEN:

Då går vi vidare till information och samråd och punkt 3 på dagordningen, Aktuella frågor. Jag har uppfattat att det inte finns något speciellt att notera här. Stämmer det?

Anf. 4 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M):

Ordförande! Rådets nästa möte hålls alltså den 24 juni i Luxemburg, och på dagordningen står fem diskussionspunkter: Rysslands aggression mot Ukraina, situationen i Mellanöstern, västra Balkan, Georgien och Storasjöregionen. Också Tunisien har förts upp på dagordningen som aktuell fråga.

Den höga representanten Josep Borrell väntas som vanligt ta upp aktuella frågor, och även om ståndpunkter om dessa frågor inte ska förankras i riksdagen vill jag säga att vi under gårdagen fick information om att Borrell förväntas ta upp den politiska utvecklingen i Tunisien och samarbetet mellan EU och Tunisien. Regeringen ser med oro på den politiska utvecklingen i landet, och det är viktigt att EU fortsätter att föra dialog med Tunisien om vikten av att stärka demokratin och respekten för mänskliga rättigheter samt att på olika sätt verka för en positiv utveckling i Tunisien.

Anf. 5 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar för informationen.

Vi går till dagordningspunkt 4, Rysslands angrepp mot Ukraina. Det är en diskussionspunkt.

Anf. 6 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M):

Ordförande! Dagordningens första diskussionspunkt är Rysslands aggression mot Ukraina, och Ukrainas utrikesminister har bjudits in att delta över videolänk i början av mötet.

Till att börja med välkomnar regeringen det fredstoppmöte som genomfördes i Schweiz den 15–16 juni där ett hundratal länder från hela världen deltog. Det är ett tydligt bevis på det internationellt breda stöd som finns för att uppnå en rättvis och hållbar fred i Ukraina med FN-stadgan som grund.

Inför toppmötet har regeringen verkat aktivt för att främja ett brett globalt deltagande. Regeringen kommer i sina fortsatta kontakter med globala partner att aktivt verka för Ukrainas sak och för en rättvis fred.

Kriget befinner sig alltjämt i ett kritiskt skede. Även om leveranserna av militärt stöd har underlättat situationen på marken något behöver betydligt mer stöd nå Ukraina. Ryssland fortsätter sitt brutala anfallskrig med oförminskad intensitet, och Ukrainas behov av luftvärn och artilleriammunition förblir avsevärt. Den ryska offensiven mot Charkiv visar på vikten av fortsatt militärt stöd liksom riskerna förknippade med försenade leveranser. Rysslands attacker mot Ukrainas energisystem fortsätter, med långtgående konsekvenser för civila. EU och internationella partner behöver stärka Ukrainas försvarsförmåga genom att fortsätta att ge långsiktigt, flexibelt och förutsägbart stöd.

Regeringen, med brett stöd i riksdagen, arbetar intensivt för att möta Ukrainas brådskande och långsiktiga behov. I slutet av maj presenterade regeringen sitt 16:e och hittills största militära stödpaket, till ett värde av 13,3 miljarder kronor.

Ett annat viktigt besked från regeringen var den bilaterala överenskommelsen om säkerhetssamarbete, som undertecknades i samband med president Zelenskyjs deltagande vid det nordiska toppmötet i Stockholm. Överenskommelsen utgår från Sveriges sammanlagda militära och civila stöd till Ukraina om minst 105 miljarder kronor för perioden 2022–2026. Det nordisk-ukrainska toppmötet visar att vi går i tåten för ett aktivt och strakt stöd till Ukraina, vilket regeringen också driver som en prioritering under våra ordförandeskap i det nordiska och det nordisk-baltiska samarbetet.

Om vi riktar blicken mot Bryssel har vi som ni vet arbetat mycket aktivt för att stödja Ukraina, vilket lett till en rad viktiga beslut. Däribland vill jag nämna Ukrainafaciliteten, som ger ett förutsägbart ekonomiskt stöd till Ukraina och en Ukrainafond för militärt stöd till Ukraina inom ramen för den europeiska fredsfaciliteten. Vidare vill jag nämna ett beslut om att använda avkastningen från ryska statliga tillgångar som stöd till Ukraina, som ett resultat av det arbete som inleddes under det svenska. Här har Sverige uppmanat kommissionen att också undersöka möjligheten till mer långtgående åtgärder och verka för en nära G7-länderna om möjliga ytterligare åtgärder. Jag vill också nämna sanktionspaketet på tvåårsdagen av den fullskaliga invasionen liksom en ny sanktionsregim mot

repressionen i Ryssland, som inrättade på förslag av Sverige, samt fortsatta steg i Ukrainas EU-närmande.

2023/24:43
19 juni

Allt detta innebär dock inte att vi kan slå av på takten. Tvärtom måste vi öka ansträngningarna för att gå i mål i flera viktiga pågående processer. Vi är i slutförhandlingarna om att nå en överenskommelse om ett omfattande paket med nya sanktioner mot Ryssland. Sverige har varit pådrivande för skarpa åtgärder som kan bidra till att motverka Ryssland, inklusive att försvåra, fördyra och försena Rysslands intäkter och krigsförmåga. Det är glädjande att den 14:e paketet innehåller åtgärder mot rysk flytande naturgas och den skuggflotta Ryssland använder för att kringgå oljepristaket.

Sverige verkar för att en överenskommelse om stärkta sanktioner mot Belarus ska kunna nås inom kort med anledning av landets inblandning i Rysslands aggression samt i syfte att förhindra kringgående av sanktionerna mot Ryssland.

Regeringen välkomnar kommissionens besked om att Ukraina har uppfyllt EU:s kriterier för att inleda medlemskapsförhandlingar samt att förhandlingsramverk för Ukraina och Moldavien har överenskommit och kommer att antas inom kort. Mellanstatliga konferenser, IGC, för Ukraina och Moldavien är planerade att hållas den 25 juni.

Det är centralt att EU verkställer utbetalningarna av det militära stödet till Ukraina. Vid det förra mötet i rådet invände därför jag och flera av mina kollegor skarpt mot att utbetalningarna av det militära stödet till Ukraina under den europeiska fredsfaciliteten blockerades. Sedan dess har förhandlingar pågått för att nå en lösning, något som Sverige driver med kraft. EU måste givetvis genomföra de beslut som alla medlemsstater gemensamt har kommit överens om; allt annat är oacceptabelt.

Regeringen välkomnar även G7-ländernas tydliga budskap vid toppmötet i Apulien i förra veckan om starkt och långsiktigt stöd till Ukraina, inklusive genom en ambitiös lösning för att använda avkastningen av de frysta medlen från Rysslands immobiliserade tillgångar för ett lån, som vi nu kommer att studera närmare.

Regeringen verkar dessutom för att EU:s säkerhetsåtaganden gentemot Ukraina ska bli så robusta som möjligt och att beslut ska kunna fattas inom kort.

Anf. 7 LINNÉA WICKMAN (S):

Ordförande! Jag börjar med att önska utrikesministern och hans kollegor lycka till på FAC med tanke på den digra dagordningen. Jag hoppas att ni hinner diskutera alla viktiga områden.

När det gäller Rysslands aggression mot Ukraina står Socialdemokraterna bakom den svenska ståndpunkten. Låt mig dock understryka det starka behovet av att ett 14:e sanktionspaket kommer på plats. Det är helt centralt att det ingår åtgärder mot den ryska skuggflottan i Östersjön, för vi vet att det är ett akut och överhängande hybridhot mot Sverige, att det är en extrem miljörisk, att det bidrar till sanktionskringgående som göder Putins krigskassa och att det möjliggör hybridoperationer och spioneri mot Sverige. Det är också viktigt i sammanhanget att det ingår åtgärder mot rysk flytande naturgas.

Hur nära bedömer regeringen att vi är en EU-enighet för att få paketet på plats? Vi hade ett skriftligt samråd här i nämnden som drogs tillbaka i

dagarna. Det vore intressant att höra vilka länder som sätter sig på tvären. Är det Ungern, som ofta stoppar stöd och försvårar och förhalar EU:s arbete när det gäller stöd till Ukraina? Eller är det andra länder? Vi har ju tagit del av medieuppgifter om att Tyskland motsätter sig sanktionspaketet i nuvarande form. Det vore intressant att få lite ytterligare information om läget.

Anf. 8 MARKUS SELIN (S):

Ordförande! Jag tackar utrikesministern för dragningen.

Min fråga gäller Sveriges militära stödpaket nummer 16 och vad som inte är med där. Det är absolut även en europeisk angelägenhet. Det gäller Jas 39 Gripen. Jag har full respekt för att detta är något av det mest komplicerade Sverige har haft att hantera under modern tid. Jag betvivlar inte utrikesministrarnas och regeringens ambitioner, och uttalanden om att inte slå av på takten välkomnas såklart.

Nu har svenska regeringen valt att gå in i något som kallas F16-koalitionen. F-16 är ett flygplan. Om man går in med ett Jas 39 Gripen i denna koalition blir det bokstavligen en udda fågel. Jag har förstått att Sverige inte inledningsvis kommer att vara med och stötta Ukraina med Jas 39 Gripen. Det är intressant eftersom Volodymyr Zelenskyj uttryckligen har önskat Jas 39 Gripen. Varför då? Jo, för att Jas 39 Gripen är ett toppmodernt flygplan som är anpassat efter nordiska förhållanden, och det skulle passa mycket bra även i ukrainska förhållanden. Jag vill bara understryka att det inte är någon slump att Zelenskyj frågar efter Jas 39 Gripen. Det är också mycket fältmässigt och lätt att underhålla.

På nationaldagen den 6 juni tog vi del av rapporteringen att Frankrike är på gång att skicka Mirage 2000-plan till Ukraina. Argumentet att Sverige ska vänta med Jas 39 Gripen faller i och med det, för nu blir det ju ändå, bokstavligt talat, flera system i luften.

Ser utrikesministern att det finns andra perspektiv än de försvarspolitiska och utrikespolitiska? Det ryktas om industripolitiska intressen och ren positionering inför olika nationers framtida möjliga leveranser av stridsflygplan.

Anf. 9 ANNA LASSES (C):

Ordförande! Jag tackar utrikesministern för dragningen, och även jag vill önska lycka till med den digra dagordningen.

Jag och Centerpartiet står fullständigt bakom regeringens ståndpunkt och tycker att det är väldigt positivt att se alla de olika sätt Sverige verkligen står upp för Ukraina.

Nu skiftar ordförandeskapet. Hur ser utrikesministern på det? Kan det bromsa upp EU-stödet till Ukraina? Vad tror utrikesministern om tiden framöver? Kan vi känna oss trygga med att EU fortsätter med sitt starka stöd? Hur ser det ut?

Även jag undrar hur det går med Jas, men det är en bifråga.

Anf. 10 REBECKA LE MOINE (MP):

Fru ordförande! Jag tackar utrikesministern för dragningen i denna mycket viktiga och angelägna fråga. Först och främst vill jag önska lycka till i förhandlingarna.

Min fråga gäller den ryska skuggflottan och importen av rysk gas.

Inför EU-valet gjorde Moderaterna det väldigt tydligt att om man inte når enighet i EU är Sverige också berett att ta egna steg för att se till att strypa finansieringen av Rysslands krig genom att stoppa importen av gas.

Eftersom det skriftliga samrådet inte gick igenom utan drogs tillbaka är jag nyfiken på om det finns någon plan B för att se till att detta stoppas så fort som möjligt. Hur tänker alltså regeringen agera om man inte kan nå en EU-enighet?

Anf. 11 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M):

Ordförande! Jag tackar ledamöterna för frågorna.

Jag börjar med Linnéa Wickmans fråga om det 14:e sanktionspaketet. Det är inte Ungern som är problemet, utan det är Tyskland. Det vill jag vara väldigt tydlig med. Vi håller nu på att försöka jobba tillsammans med övriga medlemsstater för att lösa upp de här knutarna. Jag tror att vi kommer att lyckas med detta. Det är i alla fall min prognos, som det ser ut i dagsläget.

När det sedan gäller frågan från Markus Selin om det militära stödpaketet och Jas vill jag säga följande.

Regeringen har bestämt sig för att tillsammans våra partner samordna stödet till Ukraina på luftförsvarsområdet med det som kallas Air Force Capability Coalition. Införandet av F-16 har kommit en bit på vägen, och det utgör huvudalternativet för Ukraina just nu.

Partner inom Air Force Capability Coalition har varit mycket tydliga med att ett införande av två nya stridsflygssystem samtidigt inte är önskvärt, av alla de skäl vi självklart kan föreställa oss. Det räcker med att man ska införa ett system – det har vi själva varit med om – så inser man vilka stora svårigheter och utmaningar det kommer att leda till. Därför fäster vi inte heller någon vikt vid de kommentarer som har kommit från fransk sida om Miragesystemet.

Jag tror att det har kommit som en kalldusch för fransk sida att det har funnits så lite intresse och stöd för detta. Ingen har uttalat sig till förmån för detta inom ramen för de processer som pågår. Det är möjligt att det är en fråga om positionerande, men i så fall har det kanske inte varit helt genomtänkt från fransk sida.

Därför ska vi nog förhålla oss väldigt kyliga inför detta och konstatera att regeringen fortsätter arbetet med att i ett senare skede möjliggöra ett eventuellt bidrag med Jas Gripen. Vi har dessutom bestämt oss för att i stället komma med ett väldigt substantiellt bidrag i avvaktan på detta, nämligen att ställa de två förmågor som vi har i form av Ask 80 till Ukrainas förfogande. Det är alltså ett stridslednings- och luftbevakningsflygplan.

Detta är en förmåga som Ukraina inte har haft tidigare och som har varit mycket välkomnat från ukrainsk sida när det har presenterats. Dessutom kommer det att innebära att F16-koalitionen kommer att få en helt annan slagkraft och kunna operera i luften när man får möjligheten att få tillgång till Ask 80. Detta är viktigt och angeläget att komma ihåg.

När det sedan gäller Anna Lasses fråga om att vi nu går över från ett ordförandeskap till ett annat är svaret att ordförandeskapet har vissa möjligheter att påverka men att man ska komma ihåg att stödet för Ukraina är kompakt i hela övriga EU. Det är egentligen bara Ungern och understundom Slovakien som konstrar, men i grund och botten finns det

alltså ingen skillnad mellan övriga stater i synen på det långsiktiga stödet till Ukraina. Vi ska naturligtvis hålla ögonen på det, men jag tycker inte att vi ska göra för mycket av det.

Rebecka Le Moine ställde frågor om rysk gas och energi. Vi jobbar vidare med den här frågan. Jag tycker att det kanske är lite för tidigt väckt att börja diskutera en plan B. Vi har ännu inte sett hur utfallet av det 14:e sanktionspaketet faktiskt blir.

Vi har från svensk sida tillsammans med övriga nordiska och baltiska länder inom ramen för detta lagt fram förslag. Vi har varit pådrivande för detta. Bland annat är det ett förslag om att förbjuda import av LNG till LNG-terminaler som inte är anslutna till det europeiska gasnätet.

Anf. 12 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Vi går vidare till dagordningspunkt 5, Situationen i Mellanöstern. Det är en diskussionspunkt.

Anf. 13 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M):

Ordförande! Dagordningens andra diskussionspunkt är situationen i Mellanöstern. Mot bakgrund av den katastrofala humanitära situationen i Gaza och den vägplan för vapenvila som har presenterats av USA kommer mötet att fokusera på EU:s fortsatta ansträngningar på kort och på lång sikt.

Sverige och EU stöder, tillsammans med internationella och regionala aktörer, förslaget om en vägkarta i tre faser för vapenvila och hållbar fred som presenterades av president Biden den 31 maj. Vi har också välkomnat den säkerhetsrådsresolution som antogs den 10 juni till stöd för denna plan.

Förslaget är uppdelat i tre faser. I den första fasen, som föreslås pågå under sex veckor, ska Israel dra tillbaka sina trupper från de befolkade delarna av Gaza och vissa av de gisslantagna överlämnas till Israel i utbyte mot palestinska fångar. Ett avsevärt ökat humanitärt stöd ska nå alla delar av Gaza. Under den andra fasen ska Hamas frige resterande gisslantagna som är vid liv, och Israel ska lämna Gaza helt. Under den tredje fasen ska kvarlevorna av de döda i gisslan återlämnas till Israel och återuppbyggnaden av Gaza påbörjas.

Vad vi känner till i nuläget ska Israel inte ha lämnat ett formellt svar om förslaget till medlarna. USA har dock offentligt uttalat att Israel står bakom förslaget. Hamas har svarat att man är beredd att beakta förslaget positivt och förhandla om en detaljerad överenskommelse förutsatt att Israel åtar sig att acceptera en permanent vapenvila.

Situationen är, som alla förstår, mycket skör, och det krävs ett fortsatt starkt engagemang från det internationella samfundet för att förmå parterna att acceptera förslaget i alla dess delar samt att i nästa steg genomföra det. Diplomatiske ansträngningar pågår för fullt, inklusive av EU, för att stödja genomförandet av förslaget.

Inrikespolitiskt i Israel har oppositionsledaren Benny Gantz och hans parti Nationell enhet valt att lämna krigskabinettet, som sedermera har upplösts av premiärminister Benjamin Netanyahu. Israel styrs därmed inte längre av en samlingsregering utan av den regering som tillträdde efter det

förra valet. Det återstår att se hur detta påverkar besluten kring kriget i Gaza.

Samtidigt fortsätter Israels ansträngningar för att få gisslan fri. Vid en militäroperation i ett flyktingläger nyligen befriades fyra israeliska gisslan. Modern till en person ur gisslan, Almog Meir Jan, fick jag möjlighet att träffa under min nyligen genomförda resa till regionen. Enligt rapporten resulterade fritagningsoperationen också i ett stort antal dödade och skadade palestinier. Detta visar fortsatt hur farlig situationen är och hur viktigt det är att en humanitär vapenvila kommer till stånd.

På marken är den humanitära situationen i Gaza katastrofal. Samtidigt fortsätter Hamas raketattacker från Gaza mot Israel. Dessa sker främst mot gränsområdena, men i slutet av maj attackerades också centrala Israel, bland annat Tel Aviv.

Risken är fortsatt påtaglig för en regional eskalering av konflikten, särskilt mellan Hizbollah och Israel. Ökade slagväxlingar den senaste tiden har förödande effekter, inte minst för civila i norra Israel och i södra Libanon, och risken för ytterligare eskalering är stor.

I denna mycket föränderliga kontext är regeringen bestämd med några saker: Vi stöder FN:s säkerhetsrådsresolution 2735 som antogs den 10 juni om genomförande av det förslag till vapenvila i tre faser som presenterats av USA. Gisslan måste frigges omedelbart och förbehållslöst. Betydligt mer måste göras för att öka det humanitära tillträdet och därmed volymerna av humanitära leveranser till och inom hela Gaza. Det är därför centralt att hitta lösningar för att övergången vid Rafah återöppnas och att både Rafah och Kerem Shalom-övergångarna hålls öppna över tid.

Internationella domstolens provisoriska åtgärder är bindande. Regeringen förväntar sig att de följs. Sverige och EU har uppmanat Israel att följa Internationella domstolens bindande beslut och avbryta den militära operationen i Rafah.

Israel måste göra mer för att leva upp till den internationella humanitära rättens skydd för civilbefolkningen. Det är centralt att eventuella överträdelser av den internationella humanitära rätten och möjliga krigsförbrytelser av alla parter utreds, att ansvarsutkrävande säkerställs samt att parterna samarbetar med FN liksom med Internationella brottmålsdomstolen.

Vid FAC i maj presenterades, under saudisk ledning, den regionala plan som Saudiarabien, Egypten, Jordanien, Palestina, Qatar och Förenade Arabemiraten har tagit fram för att nå ett slut på kriget och en hållbar lösning på konflikten. EU och USA har konsulterats i framtagandet av planen.

Den höga representanten har till arabländerna föreslagit en gemensam task force med syfte att samordna insatserna till stöd för den palestinska myndigheten, inklusive dess möjlighet att återvända till Gaza, och för att genomföra en förberedande konferens för implementering av tvåstatslösningen. EU skulle representeras av EU:s särskilda representant för Mellanöstern i en sådan task force.

Regeringen stöder förslaget att EU undersöker förutsättningarna för en förberedande fredskonferens. För att konferensen ska kunna utgöra ett meningsfullt bidrag till processen mot en lösning av konflikten anser regeringen att den bör hållas vid en väl avvägd tidpunkt i mycket nära samarbete med bland annat USA och regionala aktörer och att den bör

kunna föra med sig konkreta resultat som leder processen mot en tvåstatslösning framåt.

Sverige deltar aktivt i det arbete som pågår inom EU för att införa ytterligare sanktioner mot Hamas. Regeringen arbetar även för att EU ska införa ytterligare sanktioner mot extremistiska bosättare på Västbanken. Sverige har tillsammans med Nederländerna, Frankrike och Belgien lagt fram ett gemensamt förslag om nya listningar av extremistiska bosättare. Det är tio individer, plus ett listningsförslag om en entitet från EEAS; det är alltså totalt elva listningar. Vi arbetar för att de ska kunna antas så skyndsamt som möjligt.

Samtidigt fortsätter EU:s sonderingar för att bedöma förutsättningarna för en eventuell återaktivering av EU:s gränshanteringsinsats EU BAM Rafah. Syftet skulle vara ett stödjande av den palestinska myndighetens återtagande av gränskontrollen i Gaza. Detta förutsätter förstås att säkerhetsmässiga och politiska förutsättningar kan uppfyllas, inklusive att parterna på marken accepterar en sådan roll för EU.

Med anledning av Israels markoffensiv i Rafah har ett associeringsråd med Israel föreslagits inom ramen för associeringsavtalet mellan EU och Israel. Israel har ännu inte svarat på inbjudan från EU. Regeringens inställning är att det i det här läget behövs fler kontaktytor med Israel och inte färre. Om ett sådant råd skulle komma att äga rum skulle det kunna utgöra en plattform för en dialog med Israel, inklusive för att kunna framföra budskap om Israels krigsföring och understryka vikten av efterlevnaden av folkrätten.

Det ofattbara mänskliga lidandet i Gaza och i Israel måste få ett slut. Trots utmaningarna och det svåra läge som råder förblir regeringen övertygad om vikten av att arbeta tillsammans för en humanitär vapenvila och på sikt en framförhandlad tvåstatslösning.

Anf. 14 LINNÉA WICKMAN (S):

Jag tackar utrikesministern för informationen. Vi kan konstatera att helvetet för Gazas civilbefolkning fortsätter så här åtta månader in i kriget, och det fortsätter så länge kriget pågår.

Behovet är enormt av att få på plats en omedelbar vapenvila, och här behöver det internationella samfundet fortsätta att anstränga sig och göra mer. Jag vill verkligen understryka att det förstås är otroligt angeläget med den senaste säkerhetsrådsresolutionen som lades fram av USA med en stegvis plan för att kunna nå en tillfällig vapenvila som leder till att Israel lämnar Gaza, att Hamas släpper gisslan, att man kan få på plats en ny palestinsk ledning på Gaza och att man till slut också kan påbörja en återuppbyggnad och nå en långsiktig politisk lösning, en tvåstatslösning. Självklart vill vi alla här att parterna ska acceptera denna vägkarta som har presenterats.

Jag vill också lyfta att jag tror att det i sammanhanget är otroligt viktigt att man också säkerställer en politisk lösning, en framtid för en palestinsk stat. Det är också något som den svenska regeringen fortsätter att betona i sina samtal på EU-nivå.

I sammanhanget blir det också viktigt till exempel att Israel inte håller inne palestinska skattemedel till den palestinska myndigheten på Västbanken.

Jag konstaterar också att de svenska ståndpunkterna har blivit bättre över tid. Vi upplever det verkligen som att vi under de här månaderna har fått pressa regeringen att ta tydligare ställning, och vi tycker att det är bra att de svenska ståndpunkterna är bättre och tydligare nu än vad de var tidigare.

En brist i den svenska ståndpunkten är att ordet ockupation inte nämns en enda gång. Det blir väldigt svårt, tänker jag, att förstå situationen på marken och risken för en regional eskalering om man inte också nämner kontexten med ockupationen av Palestina och även utvecklingen på Västbanken. Det blir viktigt för att orden om tvåstatslösning inte bara ska uppfattas som en politisk slogan utan som en riktig konkret politisk lösning, som vi tänker ska genomföras om än med komplicerade förhandlingar.

Genomgående i den svenska ståndpunkten upprepas att Israel behöver avbryta sin offensiv i Rafah enligt Internationella domstolens beslut, som ju är bindande, att Israel behöver göra mer för att leva upp till den internationella humanitära rätten och att säkerställa tillgången till humanitär hjälp.

I dagarna kan vi lägga till att en oberoende FN-utredning har slagit fast att både Hamas och Israel har begått krigsbrott. Till exempel lyfter den kommission som har tagit fram rapporten upp att Israel använder svält som metod i krigsföringen genom att inte bara misslyckas med att tillhandahålla nödvändiga förnödenheter utan man agerar också för att förhindra att andra ska tillhandahålla dessa. För ett antal veckor sedan begärde ICC:s chefsåklagare att Israels premiärminister Benjamin Netanyahu, landets försvarsminister Yoav Gallant och tre höga Hamasledare ska gripas för brott mot mänskligheten. Man ska också betona att Israel inte har samarbetat med FN:s undersökningskommission. Tvärtom tycks man snarare agera i sina uttalanden för att underminera FN under den pågående konflikten.

I det läge som råder måste det räcka med allmänna fördömanden, och det måste sättas hård press bakom orden där vi visar att brott mot internationell rätt får konsekvenser.

Vi menar att den svenska regeringen i EU ska driva på för att EU ska frysa sitt associeringsavtal med Israel, så länge man inte följer Internationella domstolens beslut. Det har också varit något som en enad opposition har initierat ett utskottsinitiativ om i utrikesutskottet.

Det här får väl utmynna i en fråga, vad som egentligen ska krävas i kriget, hur länge det ska få pågå och hur Israel ska agera för att detta ska få konsekvenser. Var går den röda linjen för den svenska regeringen?

En stor svaghet som har varit tydlig i EU under månaderna av krig har varit svårigheten att nå enighet i listningar av extremistiska bosättare. En handfull har fått sanktioner riktade mot sig. Jag vet att Sverige med flera länder har lagt fram ett förslag, och jag förstår att ytterligare tio personer ska listas. Det är förstås bra att Sverige verkar för det. Vi ska komma ihåg att det finns minst 800 000 israeliska bosättare på Västbanken. På det sättet kan det verkligen uppfattas som en droppe i havet, att det verkligen blir otillräckligt, att enbart rikta sanktioner mot ytterligare tio personer. Om EU ska vara trovärdig i frågan om att stå upp för internationell rätt måste man ha högre ambitioner i sanktionsfrågan också för enskilda individer, till exempel att se över frågan om att rikta sanktioner mot hela bosättningar. Alla bosättningar är illegala, och alla bryter mot

internationell rätt. Det skulle vara intressant att höra om utrikesministern kan beskriva hur han uppfattar stödet för att gå längre. Jag är medveten om att det har funnits medlemsstater som inte har velat gå längre, och det har inneburit att det har tagit tid att få på plats de listningar som finns i dag.

Men utifrån att det nu är fråga om åtta månader av krig, anser utrikesministern att det finns en potential för att få fram en EU-enighet för en bredare och mer ambitiös nivå på sanktionerna när det gäller de extremistiska bosättningarna?

Anf. 15 ANNA LASSES (C):

Ordförande! Jag tackar utrikesministern för dragningen.

Jag har inget att invända mot den svenska ståndpunkten, och jag vill understryka vikten av balansen. I det här läget med alla rykten finns det två saker som måste gå före allt. Det ena är att följa den internationella rätten och rättssäkerheten, och det andra är att se till att det humanitära stödet kommer till de människor som behöver det. Det är det absoluta huvudfokuset.

Med detta sagt tänker jag inte upprepa det som är bra i texten. Det som står där är bra. Nu nämnde utrikesministern att Israel inte har svarat på associeringsrådet. Där kvarstår vi vid ståndpunkten att Sverige inte bara ska avvakta utan aktivt ta upp associeringsavtalet som en möjlighet, inte att det innebär att man *ska* utan som en möjlighet. Det handlar om en frysning, inte en blockad. Det handlar om någonting som kan göras utöver diplomati och ord. Det väsentliga är att Sverige inte bara avvaktar utan aktivt tar upp frågan.

Det är bra att regeringen lyfter upp skattemedlen till den palestinska myndigheten. Där vill jag göra ett medskick att verkligen driva på frågan eftersom det är grunden för att bygga upp den palestinska myndigheten på lång sikt.

I övrigt hoppas jag att man fortsätter att driva på, att enigheten inom EU blir större och att den process som USA har förhandlat fram kommer igång omedelbart.

Anf. 16 DANIEL RIAZAT (V):

Jag har fått höra synpunkter om hur mycket jag pratar om frågan i EU-nämnden, men det är bara att se till att anta ställningstaganden som stoppar ett folkmord så kommer jag att prata lite mindre om det.

Jag vill också påpeka för EU-nämnden att frågan om hur mycket vi talar aldrig någonsin har kommit upp när vi från alla partier har snackat om Ryssland–Ukraina-situationen, men när det kommer till den här frågan har det ansetts vara ett problem, vilket jag tycker är anmärkningsvärt.

Tack för att ni återigen lägger fram lite bättre ställningstaganden från gång till gång i frågan. Det tycker jag verkligen att regeringen har gjort.

Men vi kan också göra jämförelser med andra illegala invasioner, till exempel fallet Ryssland–Ukraina. Över 2 000 ryska individer har nu fått sanktioner riktade mot sig från EU:s sida. Jämför det med de tio elva personer vi pratar om nu. På åtta månader har över 36 000 blivit mördade – de som är bekräftade. Dessa har inte mördats av en slump. Det kan på SVT stå att det dödades 1 500 israeler men det dog 36 000 palestinier.

Vi pratar om riktade attacker under ett pågående folkmord som såväl FN-organ som andra internationella organ har konstaterat.

Precis som Socialdemokraterna säger menar jag att det inte räcker med att göra ställningstaganden där vi på möte efter möte ska gå med på att ett ord extra läggs till. Det som gäller är att den svenska regeringen och EU visar vilken makt man faktiskt har. Vi vet att EU har makt. Man har haft det vid andra invasioner och när man har tagit ställning gentemot stormakter som USA.

Just i det här fallet verkar det som att allt stannar i ord.

Då kan ministern invända och säga att mycket har gjorts, att ministern har varit på plats. Det är jättebra. Det kan sägas att tio bosättare har blivit listade. Superbra. Det finns mellan 800 000 och en miljon bosättare. Vad gör vi med dem? Vem ställer Benjamin Netanyahu och hans regering inför rätta? Vem verkställer det fattade beslutet?

Jag menar att det fortfarande finns brister hos regeringen. Det gäller dessutom sättet man pratar om gisslan. Alla är överens om att Hamas måste släppa gisslan, men när ska vi börja prata om de tiotusentals gisslan som hålls av den israeliska högerextrema regimen? Någonstans måste man säga att nog är nog. Hur många tusen barn ska ligga på sjukhus och bli sönderbombade innan den svenska regeringen går från ord till att driva frågan på en helt annan nivå?

Jag ska inte förlänga debatten, och jag kommer inte ställa några frågor eftersom jag vet svaren på frågorna.

Vänsterpartiet står fast vid alla våra tidigare avvikande ståndpunkter som vi har haft i frågan, som handlar om det jag nämnde om gisslan, om permanent vapenvila och många andra punkter om att bryta associeringsavtal. Vi ska alla ta oss en funderare över vad vi hade gjort om dessa siffror hade innefattat ett europeiskt land, om dödstalen och barnen hade legat på sjukhusen i någon av våra grannländer. Hur hade vi agerat då? Ni vet svaret på frågan. Sluta hyckla och gör ställningstaganden som faktiskt innebär ett slut på dödandet av alla oskyldiga i Palestina. Jag ber också ministern att lyssna när jag pratar!

Anf. 17 ORDFÖRANDEN:

Innan jag släpper in nästa frågeställare låt mig understryka att man får absolut prata hur länge man vill och om vad man vill på EU-nämnds-sammanträdet. Det är inte heller så att något enskilt parti, vill jag understryka, har pekats ut för att förlänga debatten. Vi är många som bidrar till att diskussionen blir både lång och omfattande. Det är inte heller konstigt eftersom utrikesfrågorna är viktiga och komplexa. Vi skulle kunna sitta i flera dagar, och de hade inte räckt för att uttömma allt.

Däremot har vi ett haft ett generellt resonemang i presidiet och bland partierna. Det är upp till oss själva att avgöra hur länge vi vill ägna oss åt respektive fråga; vi måste kunna hantera dem inom en rimlig tid. Det är inte heller konstigt att just den här frågan väcker mycket engagemang nu. Det har funnits frågor vid tidigare tillfällen där vi har diskuterat osedvanligt länge. Ibland har det varit migrationsfrågor, ibland har det varit energifrågor. Det har varierat över tid.

Låt mig understryka att ingen ska känna sig utpekad och ingen ska uppfatta att man inte får ha en levande diskussion. Tvärtom! Men det är klart att vi ska hitta en bra balans i att frågorna först behandlas uttömmande i utskottet, och sedan kommer de hit till EU-nämnden i steg två. Ingen ska känna sig utpekad; vi har ett gemensamt ansvar i detta.

Anf. 18 REBECKA LE MOINE (MP):

Fru ordförande! Jag tackar utrikesministern för dragningen. Jag vill också tacka föregående talare som har lyft upp många bra frågor och aspekter. Jag tänkte nämna det ökade bosättningsvåldet. Det är runt 500 civila som har dödats av militär eller bosättare sedan den 7 oktober. 18 byar har tvångsförflyttats.

Som vi alla vet är bosättningsvåldet direkt sanktionerat av Israels regering. Om vår regering menar allvar med att verka för en tvåstatslösning måste faktiskt pressen på Israel öka för att göra det mer kostsamt att fortsätta våldet i Gaza och på Västbanken.

Vi från Miljöpartiet konstaterar att det inte räcker med starka och väl menade ord för att Israel ska agera, och Israel följer inte domar från Internationella domstolen eller Internationella brottmålsdomstolen.

Vi menar att detta att bara fortsätta att fördöma inte kommer att ha någon verkan. Vi vill därför att regeringen driver på för att EU inför handelssanktioner mot Israel, att associeringsavtalet med Israel pausas och att EU enas om vapenembargo mot Israel. Detta samt alla de punkter som Miljöpartiet tidigare har aviserat som avvikande ståndpunkt står vi givetvis bakom.

Anf. 19 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M):

Fru ordförande! Jag tackar så mycket för frågorna.

Det har varit mycket reflektioner över läget, och jag noterar inte några avvikelser i förhållande till vad regeringen har sagt i de delarna.

När det gäller associeringsavtalet vill jag säga att regeringens linje är att EU bör använda associeringsavtalet som en plattform för dialog, inklusive för att framföra kritiska budskap och understryka Israels skyldigheter – skyldigheter som man har i relation till folkrätten, inklusive den internationella humanitära rätten.

Om man i det här läget väljer att pausa associeringsavtalet riskerar man att minska möjligheten till dialog utan att man för den sakens skull uppnår det önskade resultatet. I det här läget behövs det fler, inte färre, breda samarbets- och samtalsytor och forum för dialog där Sverige och EU kan framföra sina synpunkter till Israel – därav regeringens linje i den här frågan.

Jag vill också säga något till dem som har haft synpunkter på antalet personer som nu listas. Det är två synpunkter.

Den första rör Israels bosättningspolitik. Att den strider mot folkrätten har regeringen vid flera tillfällen uttalat, och det är den hållning vi har att det förhåller sig på det viset. Den hållningen har för övrigt flera regeringar av olika politiska kulörer haft under många decennier eftersom vi står bakom de resolutioner som antagits av FN om hur de olagliga bosättningarna förhåller sig till folkrätten. Det betyder dock inte att alla bosättare är vare sig våldsamma eller extremister.

EU:s globala MR-regim, under vilka listningar beslutas, tar sikte på vilka specifika individer och entiteter som begår allvarliga MR-kränkningar. Här driver regeringen på för att föra upp ett antal individer och enheter på EU:s sanktionslista i fall där det finns tydliga bevis för övergrepp på de mänskliga rättigheterna. Därutöver fortsätter vi att uppmana Israel att vidta ändamålsenliga åtgärder mot individerna i fråga.

Jag tror inte heller att man ska underskatta betydelsen av att detta faktiskt äger rum. Under mitt besök i regionen fick jag klart för mig att det här har lämnat ett väldigt tydligt avtryck. För första gången blir alltså extremistiska bosättare sanktionslistade av EU i stor mängd, och det är något som på deras sida uppfattas som oerhört. Jag tror att den politiska betydelsen av detta underskattas lite av dem som har tagit till orda här i nämnden i dag. Man kan förvisso diskutera antalet, men som jag precis har sagt måste prövningen också hålla rättsligt.

Den andra synpunkten gäller fortsättningen på bosättningsarna. Det har hela tiden varit den svenska regeringens uppfattning att när vi tittar på ett slutgiltigt fredsavtal, det vill säga tvåstatslösningen, måste de olagliga bosättningsarna avvecklas. Det är den svenska regeringens bestämda hållning i enlighet med de resolutioner som FN har beslutat om. Jag har också i ett flertal artiklar sedan hemkomsten från regionen gett uttryck för att detta är regeringens politik.

De fyra viktigaste punkterna som vi arbetar med just nu är att vara tydliga med våra krav på respekt för internationell humanitär rätt, kräva att Israel ska respektera och följa beslut från Internationella domstolen, aktivt verka för listningar av extremistiska bosättare inom ramen för EU:s sanktionsregim och slutligen ge stöd till ett associeringsråd mellan EU och Israel av de skäl som jag har redogjort för.

Sedan vill jag bara säga till Daniel Riazat att jo, jag nämnde faktiskt de palestinska fångarna. Det var det jag ville kontrollera tidigare. Det gjorde jag när jag redogjorde för förslaget som är uppdelat i tre delar. Då sa jag att i den första fasen, som föreslås pågå under sex veckor, ska Israel dra tillbaka sina trupper från de befolkade delarna av Gaza och vissa av de gisslantagna överlämnas till Israel i utbyte mot palestinska fångar – bara så att vi har det klart för oss.

Anf. 20 LINNÉA WICKMAN (S):

Jag ska verkligen anstränga mig för att inte återupprepa det jag sa på gårdagens möte i utrikesutskottet, när vi hade kabinetssekreteraren på plats.

Jag har lyssnat på vad utrikesministern har sagt och kan bara kortfattat säga att för Socialdemokraternas del kommer vi att vilja anmäla en avvikande ståndpunkt när det gäller att vi tycker att Sverige ska driva på i EU för att frysa associeringsavtalet.

När man lyssnar på utrikesministern kan man få intrycket att EU inte har dialog med Israel eller att man inte har varit tydlig med sina fördömanden och sina krav på att följa den internationella rätten under de här månaderna av krig.

Vi har dragit slutsatsen att för att kunna få någon mer effekt på riktigt, konkret på marken, behöver Sverige driva på i EU. Det är vår bedömning att Sverige behöver driva på i EU för att pausa eller frysa associeringsavtalet till dess att Israel följer Internationella domstolens beslut.

Anf. 21 DANIEL RIAZAT (V):

Jag menade inte att regeringen inte har talat om de här frågorna. Det jag menar gäller proportionerna i hur situationen är.

Vi pratar alltså om en humanitär katastrof vars like inte har inträffat i modern historia. Då menar jag att det inte räcker att prata om tio bosättare.

Föreställ er att Ryssland hade ockuperat Sverige i 75 år och att en miljon ryssar hade haft illegala – enligt FN illegala – bosättningar, det vill säga tagit över våra och era hem. Efter 75 år hade några andra – vi säger EU – listat tio av dessa personer som extrema bosättare. Hade ministern tyckt att det hade varit rimligt? Hade antalet varit rimligt då? Hade sanktionspaketet varit tillräckliga om det hade varit på det sättet?

Svaret är nej. Jag vet det, och ni vet det. Men i det här fallet handlar det om en större internationell fråga, och det handlar om andra internationella aktörer som är involverade. Vi vet att Sverige då backar ett steg och väntar för att höra vad som sägs från USA och från andra stormakter.

Men tidigare har Sverige också varit en stormakt när det gäller internationella frågor, där länder faktiskt har följt oss. Sverige har inte bara följt de andra utan varit ett av de länder som tagit täten i att stå upp för internationell solidaritet och att stoppa krig, medla i krig etcetera.

Nu är det inte så längre, och jag vill belysa den skillnaden mellan vad Sverige har varit internationellt sett en gång i tiden och vad vi är i dag. Det är det jag menar.

Vi kan jämföra med vad vi hade gjort om det handlat om ett annat land, förslagsvis ett europeiskt land. Då hade det låtit helt annorlunda. Det hade skett mycket mer mycket snabbare, och vi hade tagit det på större allvar. Det är därför jag är – ursäkt – förbannad, men det är också därför jag ändå tar mig tiden att prata om de här frågorna så som jag gör.

Anf. 22 REBECKA LE MOINE (MP):

Fru ordförande! Jag tackar utrikesministern för svaret. Jag tycker att det i alla fall är ett ganska rakt och ärligt svar, som visar att vi har vitt skilda uppfattningar om diplomati och förhandlingar eftersom man ser fortsatt handel som ett sätt att trycka på.

Jag tänker bara, precis som Daniel Riazat, att om man föreställer sig att det här hade varit andra länder kanske man inte hade resonerat på det sättet. Att vi till exempel skulle fördjupa handeln med Ryssland för att på så sätt påverka Ryssland och få stopp på invasionen av Ukraina låter som ett orimligt argument.

Hela det här synsättet att ju mer vi handlar, desto vänligare och mer demokratisk blir världen menar jag har motbevisats väldigt kraftfullt. Till exempel har Kina inte blivit mer demokratiskt eller adopterat västerländska principer och värderingar enbart för att vi har fördjupad handel.

Jag tänker att det i så fall mer är ett skäl att stänga av och stoppa associeringsavtalet. Det skulle sända en tydligare signal än att man fortsätter med handel och vill se det som en kanal för förhandling och diplomati. Jag tror inte på den linjen.

Även om jag inte håller med över huvud taget på den här punkten är det i alla fall uppskattat att man rakt och tydligt deklarerar vilken syn man har.

Anf. 23 ANNA LASSES (C):

Ordförande! Tack till utrikesministern för svaren!

Jag tänker inte fördjupa mig i någon diskussion. Det här är verkligen en helt orimlig situation på alla sätt och vis, och den är extremt komplicerad.

Anf. 24 ORDFÖRANDEN:

Vi ser det sista som medskick och kommentarer. Tack för det!

Jag har uppfattat att det finns en gemensam avvikande ståndpunkt från S, V, C och MP angående att frysa associeringsavtalet. Sedan finns det en gemensam avvikande ståndpunkt från V och MP i enlighet med tidigare anmäld avvikande ståndpunkt. Det är vad jag har uppfattat, och det ser ut som att det stämmer.

Då konstaterar jag att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning med en gemensam avvikande ståndpunkt från S, V, C och MP angående associeringsavtalet och en gemensam avvikande ståndpunkt från V och MP.

Vi går vidare till dagordningspunkt 6, Västra Balkan. Även detta är en diskussionspunkt.

Anf. 25 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M):

Ordförande! Dagordningens tredje diskussionspunkt rör västra Balkan, och diskussionen mellan medlemsstaterna syftar till att samordna EU:s budskap inför en lunch med utrikesministrarna från västra Balkan som äger rum i anslutning till rådets möte.

Diskussionen ramar in av det allvarliga säkerhetspolitiska läget i Europa med anledning av Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina.

Läget på västra Balkan är skört och desinformation från externa aktörer omfattande.

I Serbien har det demokratiska utrymmet minskat.

I Bosnien och Hercegovina togs ett stort steg i och med EU:s beslut i mars att öppna anslutningsförhandlingar med landet. Samtidigt fortsätter representanter för Republika Srpska att underminera landets funktionalitet och suveränitet.

Den regionala säkerheten och utvecklingen försvåras även av bristande framsteg i den EU-ledda normaliseringsdialogen mellan Serbien och Kosovo.

Majoriteten av länderna på västra Balkan har fullt ut anslutit sig till EU:s gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik. Undantaget är Serbien, som bland annat avstått från att införa restriktiva åtgärder mot Ryssland. Bosnien och Hercegovina har däremot fullt ut anslutit sig, men genomförandet blockeras delvis av företrädare för Republika Srpska.

Regeringen avser att betona att EU och västra Balkan har ett gemensamt ansvar för Europas säkerhet. Sverige förväntar sig därför att alla kandidatländer och potentiella kandidatländer fullt ut ansluter sig till och implementerar EU:s gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik.

Regeringen avser även att framföra sin förväntan att Serbien och Kosovo fullt ut genomför sina respektive åtaganden inom ramen för den EU-ledda normaliseringsdialogen. Dialogen är fortfarande den enda vägen framåt för att normalisera relationen mellan länderna.

Slutligen kommer regeringen att betona vikten av att länderna på västra Balkan genomför nödvändiga reformer för att möjliggöra framsteg i EU-närmandet, inte minst när det gäller rättsstatens principer och demokrati.

Under förutsättning att EU:s medlemsstater når enighet den här veckan kommer en mellanstatlig konferens att äga rum med Montenegro den 26 juni inom ramen för landets EU-anslutningsprocess.

Det finns ett momentum i utvidgningsprocessen, och konkreta initiativ såsom tillväxtplanen för västra Balkan och diskussioner om gradvis integration pågår. Nu måste länderna på västra Balkan agera, och det här är en möjlighet som de inte får missa.

Anf. 26 LINNÉA WICKMAN (S):

Ordförande! Jag vill bara kortfattat understryka att vi delar analysen från regeringens sida när det gäller utvecklingen på västra Balkan. Den är bräcklig och oroväckande, inte minst utifrån att vi ser aktörer – läs: Ryssland – med otroligt stark desinformation.

Jag var själv på plats och observerade för OSSE:s del valet i Serbien i december. Där såg vi verkligen en rad överträdelser när det gäller genomförande av fria och rättvisa val. Det följdes också av stora folkliga protester i Serbien.

Jag vill egentligen bara understryka från Socialdemokraternas sida att vi också tycker att det är viktigt att det här kommer upp som en diskussionspunkt och att man fortsätter vara tydlig med att inte minst Serbien behöver ansluta sig till EU:s gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik. Jag vet att det är något som har uttryckts till Serbien tidigare, men ansträngningarna måste fortsätta.

Man måste också säkerställa att man kan ta till vara det momentum som vi ändå ser när det gäller frågan om EU:s utvidgning. Men det är en meritbaserad process, och den bygger på att man möter de kriterier vi har för att kunna ta steg mot EU-medlemskap.

Anf. 27 ORDFÖRANDE:

Då konstaterar jag att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Vi går över till dagordningspunkt 7, Georgien. Det är också en diskussionspunkt.

Anf. 28 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M):

Ordförande! Dagordningens fjärde diskussionspunkt gäller alltså Georgien. Sverige välkomnar att utvecklingen i Georgien nu tas upp som en diskussionspunkt, vilket vi har verkat för. Den nyligen antagna lagen om utländskt inflytande innebär opåkallade begränsningar för civilsamhället, och den är inte förenlig med EU:s normer och värderingar. Den georgiska regeringens agerande behöver få konsekvenser för Georgiens relationer med EU, och antagandet av lagen innebär i praktiken att Georgien rör sig bort från sitt uttalade mål om att närma sig EU.

Sverige och EU har varit mycket tydliga i frågan gentemot den georgiska regeringen och det georgiska folket genom uttalanden, uppvaktningar och besök. På FAC den 27 maj diskuterades Georgien som en aktuell fråga. Flera medlemsstater, inklusive Sverige, inskräppte allvaret i utvecklingen och betonade att ett antagande av lagen behövde få konsekvenser för relationen. Den höga representanten bekräftade då att Georgien skulle bli en diskussionspunkt på FAC i juni.

Inför diskussionen har ett optionspapper cirkulerats bland medlemsstaterna. Det innehåller ett antal handlingsalternativ som kan genomföras omedelbart, såsom ytterligare politiska budskap och uppvaktningar för att hitta en utväg ur krisen, möjlig suspendering av högnivåkontakter och omriktande av EU:s finansiella stöd från statliga aktörer till förmån för civilsamhället.

Ifall situationen förvärras kan ytterligare åtgärder bli aktuella, inklusive ytterligare suspendering av politiska och tekniska dialoger, en större översyn av EU:s stöd eller att helt eller delvis suspendera viseringsfriheten. I händelse av kränkningar av de mänskliga rättigheterna kan sanktioner övervägas.

Regeringen välkomnar optionspapperet som en god grund för diskussionen. EU bör fortsätta att skicka tydliga budskap till den georgiska regeringen om lagens negativa påverkan på landets EU-närmande. Detta är inte minst viktigt inför höstens parlamentsval i Georgien. EU och medlemsstaterna bör också bidra till de internationella valövervakningsinsatser som planeras i samband med parlamentsvalet.

I ljuset av utvecklingen bör EU:s finansiella stöd till statliga aktörer i Georgien ses över. Utbetalningarna av exempelvis EU:s budgetstöd och de planerade stödåtgärderna inom den europeiska fredsfaciliteten bör i nuläget pausas.

Samtidigt är det viktigt att stödet till civilsamhället fortsätter och att EU ser över möjligheten att omfördela stödet så att en större del kommer civilsamhället till gagn. Den fortsatta utvecklingen i Georgien, i synnerhet kopplat till ett korrekt genomförande av parlamentsvalet, kommer att påverka helheten i relationen till EU.

Anf. 29 LINNÉA WICKMAN (S):

Ordförande! Vi hade en bra diskussion här i EU-nämnden inför förra FAC, då detta var en aktuell punkt. Men det är jättebra att situationen i Georgien nu kommer tillbaka som en diskussionspunkt. Den svenska ståndpunkten är i grunden bra enligt vår uppfattning i Socialdemokraterna. Men jag vill ändå lyfta fram något som vi ändå saknar lite grann och som heller inte nämndes muntligen av utrikesministern, nämligen attackerna mot hbtqi-personer och deras situation i Georgien.

Vi vet att den ryska agentlagen har antagits av det georgiska parlamentet. Nu kommer också uppgifter om att man går vidare. Man har alltså åtminstone inte hittills tagit intryck av den kritik som EU har riktat mot den utveckling vi ser, utan det kommer uppgifter om att man till exempel är på väg att anta en annan lag där man har hämtat inspiration från Ryssland, nämligen en lag mot så kallad hbtq-propaganda. Det är också något som man planerar att anta.

Därför tycker jag att man från Sveriges sida, inte minst i diskussionen på FAC, med fördel borde lyfta fram hbtqi-personers utsatthet i utvecklingen i Georgien. För ungefär tio år sedan antog man ju en liknande lag i Ryssland. Det handlar om att stoppa könsneutrala ord och information om hbtqi i skolor. Man vill förbjuda för samkönade par att adoptera.

Det är en allvarlig utveckling, och det stannar alltså inte vid agentlagen, utan nu går man vidare med andra beslut som tar Georgien långt från vägen till ett EU-medlemskap. I detta går man också mycket hårt åt civilsamhället, vilket också lyfts fram i den svenska ståndpunkten.

Utöver detta medskick om hbtqi-personer situation i Georgien vill jag fråga om det optionspapper som cirkulerats i EU-kretsen. Det lyfter ju en rad handlingsalternativ som nu alltså finns på bordet och som man kunde överväga beroende på hur utvecklingen i Georgien fortsätter.

Skulle utrikesministern kunna vara lite tydligare med vad Sverige skulle föredra i första hand bland de handlingsalternativ som har föreslagits?

Vi vet väl också att om en auktoritär stat vill försvåra situationen för oppositionen inför ett val är det nu man börjar att agera. Det blir verkligen otroligt viktigt att också på grund av detta nära och noga följa utvecklingen i Georgien och se hur man i fortsättningen ska agera politiskt för att så att säga sätta scenen inför höstens val.

Anf. 30 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M):

Ordförande! När det gäller den första frågan, om hbtqi-personers ställning och rättigheter, har vi i Sverige tillsammans med våra partner inom EU fört fram tydliga budskap till georgiska företrädare om att Georgien som kandidatland förväntas stifta lagar som överensstämmer med ambitionen att närma sig EU och att man även i övrigt förväntas agera i enlighet med EU:s grundläggande värderingar. Respekten för hbtqi-personers fri- och rättigheter är en obestridlig del av detta, naturligtvis.

Sverige har också en lång historia av omfattande bistånd till Georgien, däribland flera civilsamhällsaktörer med fokus på hbtqi-frågor.

Som jag sa följer regeringen löpande händelseutvecklingen i Georgien. Sverige kommer att fortsätta att framhålla vikten av respekt för mänskliga rättigheter, inklusive yttrande- och mötesfrihet för alla de grupper som vi nu har samtalat om, som en förutsättning för Georgiens närmande till EU. Vi kommer även att fortsätta att stötta det georgiska civilsamhället.

Optionspapperet innehåller, som jag sa tidigare, möjliga åtgärder som EU och dess medlemsstater kan vidta omedelbart och ytterligare åtgärder som kan bli aktuella om situationen förvärras. Regeringen välkomnar optionspapperet som en bra grund för diskussionen på FAC. Det gäller också de delar som har att göra med EU:s budgetstöd och stöd till den europeiska fredsfaciliteten, som vi anser att man bör pausa, och man bör också omfördela stöd från statliga aktörer till förmån för civilsamhället.

Men vi ska naturligtvis också se hur utvecklingen blir. Fler åtgärder kan bli aktuella beroende på hur situationen fortsätter att utvecklas, inte minst kopplat till förberedelserna inför och genomförandet av parlamentsvalet i höst.

Anf. 31 ORDFÖRANDEN:

Då konstaterar jag att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Vi går till dagordningspunkt 8, Området kring de stora sjöarna. Också detta är en diskussionspunkt.

Anf. 32 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M):

Ordförande! Dagordningens femte diskussionspunkt gäller alltså regionen kring de stora sjöarna. Bakgrunden till diskussionen är ökade regionala spänningar under de senaste två åren, framför allt mellan Demokratiska republiken Kongo och Rwanda. Den väpnade gruppen M23 har det senaste halvåret intensifierat sina attacker i östra DRK, ett område som

sedan länge plågats av konflikter. Rwandas armé ger stöd åt och strider jämte den väpnade gruppen M23, som nu kontrollerar ett stort område i den provins som kallas Nordkivu.

Samtidigt har andra väpnade grupper och DRK:s regering trappat upp sin krigsföring. Risken för en regional konflikt har alltså ökat.

Denna eskalering av konflikten har resulterat i en kraftigt försämrad humanitär situation, en situation som sedan många år redan är mycket allvarlig. Bara i Nordkivu finns nu över 1,5 miljoner internflyktingar, och Sverige har ökat det humanitära stödet till landets civilbefolkning.

Ansträngningar pågår för att stärka dialogen mellan DRK och Rwanda, främst inom ramen för Luandaprocessen, som leds av Angola. Det är viktigt att EU stöder de regionala initiativ som har tagits.

I samband med det nordisk-afrikanska utrikesministermötet i Köpenhamn i maj underströk jag vikten av dialog och deeskalering i regionen.

EU avser nu att tillsätta ett särskilt sändebud för Storasjöregionen. Sändebudet ska öka EU:s aktörskap i regionen med en bred och integrerad ansats. Det ska bidra till att sänka spänningarna mellan länderna och ge stöd till de olika fredsinitiativ som ligger på bordet. En viktig roll blir även att stödja genomförandet av EU:s strategi för Storasjöregionen, som antogs i februari 2023, och att öka samstämmigheten i EU:s politik. EU bör samtidigt fortsätta arbetet med att motverka den illegala utvinningen och smuglingen av naturresurser från östra DRK.

Anf. 33 LINNÉA WICKMAN (S):

Ordförande! Låt mig först och främst bara konstatera att den humanitära situationen under lång tid har varit fruktansvärd, inte minst i östra Kongo, med omfattande övergrepp på de mänskliga rättigheterna. Där ser vi nu också en utomordentligt allvarlig upptrappning. Det är bra att detta nu kommer upp på det kommande FAC-mötet.

Det jag vill ställa en fråga om är det särskilda sändebudet som nu ska utses för att hålla samman strategin för EU:s engagemang och arbete i regionen. Vad är den svenska regeringens bedömning när det gäller vilket mandat som denna person kommer att kunna få och vad man från Sveriges eller EU:s sida uppfattar skulle välkomnas av parterna? Detta är ju relevant om man ser till vilken typ av roll som sändebudet skulle kunna spela.

I sammanhanget är det också viktigt att man betonar att det krig vi ser till stor del handlar om tillgången till och kontrollen över Kongos enorma naturtillgångar, alltså metaller och mineral. På lite längre sikt borde EU:s engagemang i området kunna handla om att EU skulle kunna föregå med gott exempel och stärka handelsrelationerna med vissa av de berörda staterna och säkerställa hur man till exempel kan vara en pålitlig partner och ha jämlika partnerskap med länder där man gynnar legal utvinning. Därmed kan vi också förhindra smuggling och illegal utvinning av naturtillgångar, så att man på lång sikt kan säkerställa en ekonomisk utveckling som kommer medborgarna till del. Detta sistnämnda är en bredare fråga, utifrån att situationen nu är utomordentligt allvarlig, särskilt i östra Kongo.

Anf. 34 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M):

Ordförande! Låt mig börja med att säga att den nya särskilda representanten för Storasjöregionen kommer att ansvara för genomförandet av EU:s förnyade Storasjöstrategi. Dem beslutades vid FAC i februari 2023. EU har tidigare haft ett sändebud, men det har sedan dragits in. Vi har en bra dialog med länderna i regionen om inrättandet av sändebudet.

Strategin, som sändebudet kommer att arbeta efter – Linnéa Wickman frågade ju om mandatet – syftar framför allt till att åtgärda flera av grundorsakerna till konflikten, däribland den illegala utvinningen och smugglingen av naturresurser.

Det finns en bra och tydlig strategi för detta i den förnyade strategin. EU har också nyligen undertecknat ett samförståndsavtal om kritiska mineral med DRK och Rwanda. Det är en god utgångspunkt för arbetet med dessa frågor.

Sveriges stöd till naturresurshanteringen ökade kraftigt i samband med biståndsstrategin för DRK 2021–2025. Gällande mineral deltar Sverige i EU-arbetsgruppen för ansvarsfull och strategisk anskaffning av kobolt, koppar och litium i DRK. Genom plattformen Swedish Leadership för Responsible Minerals arbetar vår ambassad i Kinshasa med att regelbundet informera svenska gruvföretag om situationen i sektorn i DRK.

Därutöver – jag vill gärna utveckla detta eftersom det hänger ihop – är Sverige medlem i CAFI, Central African Forest Initiative, och är med och finansierar projekt för att minska avskogning och skapa lokal utveckling.

Som jag sa undertecknade EU 2023 ett samförståndsavtal om kritiska råvaror med DRK och Rwanda, och där är syftet bland annat att öka spårbarheten i utvinningen.

Vi arbetar alltså på flera olika nivåer.

Ömsesidig handel är bra för både EU och Afrika, naturligtvis, och de avtal som vi har mellan EU och de afrikanska länderna är viktiga eftersom de omedelbart ger tull- och kvotfritt tillträde till EU:s marknad. De andra avtalen öppnar bara gradvis upp marknader i tredjeland för europeiska produkter.

Anf. 35 ORDFÖRANDEN:

Då konstaterar jag att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Då går vi till dagordningspunkt 9, Övriga frågor. Finns det någonting från statsrådets sida där?

Anf. 36 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M):

Som jag sa inledningsvis, ordförande, är det Tunisien som har förts upp på dagordningen som en övrig fråga.

Anf. 37 ORDFÖRANDEN:

Vi har då kommit till vägs ände. Vi tackar statsrådet med medarbetare för i dag och önskar en fortsatt trevlig dag.

Anf. 38 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M):

Tack så mycket, ordförande! Jag önskar detsamma till nämndens ledamöter och tjänstemän och en glad midsommar, om vi inte ses innan dess, vilket vi kanske gör. Man vet aldrig.

2023/24:43

19 juni

§ 2 Ekonomiska och finansiella frågor

Statsrådet Niklas Wykman

Återrapport från möte i Europeiska unionens råd för ekonomiska och finansiella frågor den 14 maj 2024

Information och samråd inför möte i Europeiska unionens råd för ekonomiska och finansiella frågor den 21 juni 2024

Anf. 39 ORDFÖRANDEN:

Då hälsar vi statsrådet Niklas Wykman med medarbetare varmt välkomna.

Vi börjar med återrapporten. Finns det någonting att tillägga muntligt?

Anf. 40 Statsrådet NIKLAS WYKMAN (M):

Ni har fått skriftlig rapport, och jag har inget att tillägga utöver det. Men jag vill passa på att informera om de två möten som kommer att ske i anslutning till Ekofin. Eurogruppen kommer att ha ett möte i inkluderande format i morgon kväll, där vi ska diskutera konkurrenskraft. På fredag morgon är det EIB:s årsmöte, där vi bland annat ska få höra om bankens verksamhet det senaste året och även godkänna en ny strategi för de kommande åren.

Det var allt jag ville säga.

Anf. 41 ORDFÖRANDEN:

Då går vi över till samråd och information, och första dagordningspunkten är punkt 3 a, b, c. Det handlar om olika delar på mervärdesskatteområdet. Jag misstänker att statsrådet tar detta i en klump.

Anf. 42 Statsrådet NIKLAS WYKMAN (M):

Ja. Detta är inte helt obekant materia för EU-nämnden, eftersom frågan var uppe på förra mötet. Men då kunde ingen överenskommelse nås eftersom Estland inte kunde acceptera den del i paketet som handlar om plattformarna, alltså att plattformar som förmedlar korttidsuthyrning av boenden och persontransporter, såsom Uber och Airbnb, ska börja ta ut moms på de tjänster som de förmedlar. Mer specifikt beror detta på att Estland vill att den delen ska vara frivillig för medlemsstaterna att införa.

Nu ska alltså frågan upp på dagordningen igen och ett nytt försök göras att nå en överenskommelse. På det stora hela är det kompromissförslag som nu ligger på bordet samma som sist, men några mindre ändringar har gjorts i plattformsdelen för att försöka tillmötesgå Estland. Dessa innebär att medlemsstaterna kan bestämma villkoren för att undanta små företag från reglerna samt att dessa villkor inte bör lägga onödiga administrativa bördor på säljaren, alltså småföretagen eller plattformarna.

De föreslagna ändringarna innebär alltså inga stora förändringar jämfört med kompromissförslaget från maj. Regeringen kan därför ställa sig bakom det. Dock är det fortfarande svårt att veta om Estland kommer att acceptera detta, och det kommer förmodligen att vara oklart in i det sista.

Estland har, som sagt, som en möjlig kompromiss föreslagit att plattformsdelen ska vara frivillig. Ett annat alternativ är att bryta ut plattformsdelen från de tre rättsakterna och diskutera den separat.

Regeringen är öppen för båda alternativen, om det innebär att vi kommer vidare med de övriga delarna, som vi tycker är viktiga.

Om det blir en överenskommelse på mötet kan regeringen ställa sig bakom att höra Europaparlamentet om direktivet på nytt.

2023/24:43
19 juni

Anf. 43 MATILDA ERNKRANS (S):

Ordförande! Jag vill bara ställa en kontrollfråga. Statsrådet meddelar här EU-nämnden att regeringen är beredd att ställa sig bakom att bryta ut diskussionen om plattformarna. Var det också med i den senaste överläggningen den 13 juni 2023? Det är längesedan. Har detta hanterats i skatteutskottet på något sätt? Det är min fråga.

Anf. 44 Finansrådet NIKLAS EKSTRAND:

Den ståndpunkt som överlades då är bred och omfattande, och vi menar att detta omfattas av den överläggningen. Vi informerade utskottet i förra veckan om vår inställning i denna fråga.

Anf. 45 MATILDA ERNKRANS (S):

Ordförande! Då får jag utgå från att information har getts till skatteutskottet om att regeringen kan tänka sig att bryta ut dessa delar om man skulle kunna ta förslaget vidare. Min fråga får väl då vara: Betyder det fortfarande att regeringen har samma inställning till vad som ska göras på dessa plattformar även om man tar det i en särskild ordning?

Anf. 46 Statsrådet NIKLAS WYKMAN (M):

Ja, är svaret på den frågan. Det kan tilläggas att det inte är den föredragna vägen utan i första hand ett undantag ifall det behövs för att detta ska nås. Det är den linjen vi har. Men det är som sagt var viktigt för Sverige att komma vidare med de andra delarna.

Anf. 47 ERIC WESTROTH (SD):

Ordförande! Jag missade lite i början, men jag tänkte att jag skulle lämna en kommentar på den del som gäller obligatorisk e-fakturerings vid gränsöverskridande transaktioner. Med tidigare erfarenhet, som småföretagare, av export vet jag att det redan i dag finns hinder när man ska börja exportera. Det handlar om språk, valutor, intrastatrapporteringar och kreditrisker som man tar. Jag känner till att det finns småföretagare som i princip fakturerar för hand.

Ytterligare hinder, som en obligatorisk e-fakturerings skulle innebära, kan ju leda till att man snarare tackar nej till en affär än att eftersöka den kompetens som krävs för e-fakturerings, vilket i förlängningen skulle kunna göra att Sverige går miste om framtida exportsuccéer.

Jag undrar lite grann i vilken utsträckning regeringen har diskuterat den problematik som kan uppkomma och om ministern delar uppfattning om den risk som jag nyss nämnde.

Dock vet vi att det förekommer mycket fusk med moms vid gränsöverskridande transaktioner. Därför kan vi ställa oss bakom regeringens förslag på ståndpunkt – med tidigare nämnd brasklapp.

Anf. 48 Statsrådet NIKLAS WYKMAN (M):
Vi tackar helt enkelt för medskicket kring detta.

Anf. 49 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade ståndpunkt.

Vi går till dagordningspunkt 4, Övriga frågor. Finns det någonting att säga på den punkten, statsrådet?

Anf. 50 Statsrådet NIKLAS WYKMAN (M):

Fru ordförande! Detta är en återkommande punkt där ordförandeskapet brukar berätta om vad som händer i de olika förhandlingarna på finansmarknadsområdet. Jag har inget att tillägga mer än det.

Anf. 51 ORDFÖRANDEN:

Då tackar vi för den informationen.

Vi går till dagordningspunkt 5, Den ekonomiska återhämtningen i Europa. Det är en lägesrapport. 5 a och b tas tillsammans.

Anf. 52 Statsrådet NIKLAS WYKMAN (M):

Det står överst här att jag tänker ta punkterna a och b tillsammans, så det var bra att det sades, eftersom båda handlar om faciliteten för återhämtning och resiliens eller RRF, som den kallas.

På mötet på fredag kommer vi först att få en kort uppdatering om hur det går med genomförandet av faciliteten. Sedan ska vi anta ett reviderat genomförandebeslut för Irlands återhämtningsplan. De har gjort några mindre ändringar i sin plan på grund av objektiva omständigheter och sedan lagt till ett REPowerEU-kapitel. Eftersom ni har fått skriftlig information om detta tänkte jag inte gå igenom ändringarna nu.

Vi kan då gå till ståndpunkten. Regeringen välkomnar informationen om genomförandet av faciliteten, och vi håller med kommissionen om att Irland lever upp till villkoren. Vi kan därför ställa oss bakom det ändrade genomförandebeslutet.

Anf. 53 MATILDA ERNKRANS (S):

Ordförande! Statsrådet får gärna säga någonting ytterligare när det gäller genomförandet av RRF. Det här brukar vara en punkt där det finns en del synpunkter på hur medlemsstaterna hanterar detta – det är mycket pengar i RRF. Du får gärna säga någonting ytterligare om det.

Sedan vill jag passa på att ställa frågan: Hur går det med Sveriges reviderade plan för RRF, med tanke på den omlagda politiken på klimatområdet, som faktiskt ökar Sveriges utsläpp och som borde rendera i en revidering av planen? Vad jag vet har varken berört utskott, finansutskottet, eller EU-nämnden fått information om hur det går med detta, så jag passar på att fråga.

Anf. 54 Statsrådet NIKLAS WYKMAN (M):

Jag hoppas att jag förstår den första frågan rätt. Då ska jag svara lite på vad som händer för Irland. Där har det framför allt handlat om att man har adderat ett antal miljöåtgärder i REPowerEU-delen, i sitt inskickade nya

kapitel kring detta. Sedan är det de objektiva omständigheterna. Det är, som ni är bekanta med, en terminologi som slås fast av kommissionen. Inflation är en sådan, till exempel.

2023/24:43
19 juni

Sedan har det varit bedrägerier kring detta. Det kan man bara upplysas om. Det är glädjande att man upptäcker bedrägerier, men det är beklagligt att de sker. Sedan finns det en diskussion kring >>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<< Det är väl några av de övergripande saker som förekommer i diskussionen. Men statssekreterare Johanna Lybeck Lilja som följer detta till vardags får gärna komplettera.

Anf. 55 Statssekreterare JOHANNA LYBECK LILJA:

När det gäller den övergripande informationen angående genomförandet av RRF brukar kommissionen berätta hur mycket utbetalningar som har gjorts, alltså vilka belopp det är, och vilka länder som har ansökt om utbetalningar. Den här gången förväntar vi oss också att de kommer att redogöra för den nya vägledning de har kommit fram med.

Det har ju varit en diskussion om den administrativa bördan kopplad till genomförandet av RRF. Här är det en balansgång. Vi vill inte ha alltför stora administrativa bördor. Samtidigt vill vi säkerställa att pengarna används på ett korrekt sätt och att vi undviker intressekonflikter, bedrägerier och dubbelfinansiering. Här är det alltså hela tiden en balansgång. Då har kommissionen tagit fram en vägledning till medlemsstaterna.

Anf. 56 Statsrådet NIKLAS WYKMAN (M):

När det gäller den andra delen av frågan, kring Sveriges förfarande, är det ett arbete som pågår med kommissionen. Det får vi återkomma till när vi har mer information att delge om det.

Anf. 57 ORDFÖRANDEN:

Då konstaterar jag att det under dagordningspunkt 5 a finns stöd för regeringens här redovisade inriktning och att det under dagordningspunkt 5 b finns stöd för regeringens här redovisade ståndpunkt.

Då vandrar vi vidare till dagordningspunkt 6, Den europeiska planeringsterminen.

Anf. 58 Statsrådet NIKLAS WYKMAN (M):

Fru ordförande! Här kommer kommissionen att presentera det så kallade vårpaketet, som är en del av den europeiska planeringsterminen. Det är alltså en informationspunkt, och vi väntar oss att fokus kommer att ligga på de ekonomiska och finanspolitiska delarna av paketet.

Paketet kommer att publiceras i dag. Därför kan jag inte säga särskilt mycket om dess innehåll just nu, men det kommer som vanligt att innehålla årets landsspecifika rekommendationer och kommissionens bedömning av ifall det finns makroekonomiska obalanser i de medlemsstater som har granskats inom ramen för det makroekonomiska obalansförfarandet.

Paketet kommer i år också att innehålla kommissionens granskning av hur medlemsstaterna efterlever referensvärdena i EU:s finanspolitiska

ramverk. Detta innebär alltså att processen för att eventuellt öppna så kallade underskottsförfaranden inleds inom ramen för det nya ramverket, som nu har trätt i kraft.

Både denna granskning och de landsspecifika rekommendationerna kommer att komma upp på Ekofin i juli. Då kommer ni att få mer information om detta.

Anf. 59 ORDFÖRANDEN:

Då tackar vi för informationen.

Vi går vidare till dagordningspunkt 7, Ekonomiska och finansiella konsekvenser av Rysslands angrepp mot Ukraina. Det är en diskussionspunkt.

Anf. 60 Statsrådet NIKLAS WYKMAN (M):

Fru ordförande! Detta är en återkommande punkt på dagordningen. Jag har förstått att finansministern brukar informera om vad som hänt i frågan sedan hon var här senast, så det tänkte jag också göra.

När det gäller Ukrainafaciliteten har Ukrainas reformplan nu antagits. Detta är mycket välkommet eftersom det betyder att Ukraina nu kan börja få regelbundna utbetalningar. Hittills har man fått 6 miljarder euro i bryggfinansiering i form av lån, men framöver kommer Ukraina att kunna ansöka om kvartalsvisa utbetalningar.

När det sedan gäller frågan om immobiliserade ryska tillgångar har det rört på sig ytterligare de senaste veckorna. Inom G7 har man diskuterat möjligheten att ställa ut lån till Ukraina, och den framtida avkastningen skulle kunna användas för att betala räntekostnader och återbetala lånet.

Statssekreterare Johanna Lybeck Lilja var i finansutskottet förra veckan och informerade om hur diskussionerna bland EU:s medlemsstater gick på G7-toppmötet, som avslutades i helgen. På G7-mötet kom man överens om att gå vidare med detta spår. G7-länderna och EU kommer alltså att ställa ut lån till Ukraina på totalt runt 50 miljarder dollar, och den framtida avkastningen ska användas för att betala tillbaka lånen.

Flera detaljer behöver fortfarande redas ut. Det handlar bland annat om vilka länder som berörs och hur stora lån som ska ställas ut, hur man täcker risken för lånen och hur risken fördelas. Eftersom EU kommer att vara en del av denna lösning kommer det att innebära ett finansiellt åtagande för EU i någon form, men vi vet i nuläget inte hur det kommer att se ut. >>>

Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen <<<

Det finns inga formella förslag från kommissionen ännu, men förhoppningsvis får vi mer information om vad kommissionen tänker sig på fredag. Vi kommer naturligtvis att återkomma till riksdagen när vi har fått ett förslag.

Ni har fått en uppdaterad kommenterad dagordning med en ny ståndpunkt. Sverige har velat gå längre i denna fråga. Därför är det mycket välkommet att det nu finns en principöverenskommelse i G7. Det är en viktig signal om att vi fortsätter att stå enade i vårt stöd till Ukraina. Nu är det viktigt att snabbt komma vidare med denna överenskommelse.

I diskussionerna framöver kommer frågor som rör bördefördelning mellan länderna och finansiella risker, till exempel för EU-budgeten, att vara viktiga att beakta. Det är också viktigt att denna lösning inte stänger dörren för att gå längre i framtiden.

Anf. 61 MATILDA ERNKRANS (S):

Ordförande! Jag vill bara understryka vikten av att Sverige fortsätter att ge sitt stöd till Ukraina så länge som det krävs. Det är bra att principöverenskommelsen mellan G7-länderna kom till stånd.

Jag vill också understryka vikten av att man kommer framåt på de områden där man behöver komma framåt för att vi ska få på plats det 14:e sanktionspaketet mot Ryssland. Men detta hanteras om jag har förstått det rätt kanske av utrikesministrarna på FAC och kanske så småningom på Europeiska rådets möte; jag vet inte. Men jag vill ändå ha detta sagt.

Anf. 62 Statsrådet NIKLAS WYKMAN (M):

Jag frågade statssekreterare Johanna Lybeck Lilja om hon ville tillföra något till svaret. Det enkla svaret är först och främst givetvis att det är uppskattat och väldigt bra att Sverige står enat i dessa frågor och att denna konsensus finns. Det är bra, och vi gör vårt bästa när det gäller detta.

Precis som vice ordföranden påpekar hanteras detta av utrikesministrarna i det rådet – det är korrekt.

Anf. 63 ORDFÖRANDEN:

Då konstaterar jag att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Då kommer vi till dagordningspunkterna 8 och 9, som, förstår jag, båda har omvandlats till A-punkter och kommer att skickas till nämnden för skriftligt samråd. Statssekreteraren och statsrådet nickar. Vill statsrådet tillägga något? Nej. Då behandlar vi dem genom skriftligt samråd.

Då går vi till dagordningspunkt 10, Övriga frågor.

Anf. 64 Statsrådet NIKLAS WYKMAN (M):

Det handlar om ad hoc-kommittén; här förväntas vi få information om arbetet i en av FN:s ad hoc-kommittéer. Det är alltså en informationspunkt.

Kommittén arbetar med att ta fram ett mandat för arbetet med en ramkonvention om internationellt skattesamarbete. Jag vet att skatteutskottet har fått information om detta vid flera tillfällen. Just nu handlar diskussionen främst om hur arbetet ska läggas upp och vilka frågor som ska omfattas av konventionen och dess protokoll.

Anf. 65 ORDFÖRANDEN:

Då tackar vi för den informationen.

Glad midsommar önskar vi statsråd, statssekreterare och medarbetare!

§ 3 Allmänna frågor

Statssekreterare Christian Danielsson

Återrapport från möte i Europeiska unionens råd för allmänna
frågor den 21 maj 2024

Information och samråd inför möte i Europeiska unionens råd för
allmänna frågor den 25 juni 2024

Anf. 66 ORDFÖRANDEN:

Då hälsar vi statssekreterare Christian Danielsson med medarbetare varmt välkomna. Vi börjar med återrapporten. Det finns skriftligt – vill statssekreteraren tillägga något muntligt? Nej. Vi noterar detta.

Vi går över till information och samråd, och den första punkten är dagordningspunkt 3, Direktivet om transparens kring intresserepresentation för tredjeländers räkning. Det är en riktlinjedebatt.

Anf. 67 Statssekreterare CHRISTIAN DANIELSSON:

Fru ordförande! Under denna dagordningspunkt ska rådet återigen genomföra en vägledande politisk diskussion avseende transparensdirektivet. Detta faller under justitieministerns ansvarsområde. Senast förslaget diskuterades på rådet för allmänna frågor var i slutet av januari i år, en knapp månad efter att förslaget presenterats av kommissionen. Under våren har förslaget gått igenom på arbetsgruppsnivå. Det har då stått klart att det finns stora meningsskiljaktigheter bland medlemsstaterna om centrala delar av förslaget.

För att få ett bra underlag för hur förhandlingen ska bedrivas framåt har det belgiska ordförandeskapet fört upp direktivet för en diskussion i rådet. Ordförandeskapet har även förberett frågor, som i grunden handlar om hur omfattande och långtgående kraven enligt direktivet ska vara.

Det så kallade transparensdirektivet föreslogs av kommissionen den 12 december 2023. Direktivet innebär att aktörer som bedriver en form av verksamhet som kallas intresserepresentation ska vara skyldiga att registrera sig i offentliga nationella register. Det huvudsakliga syftet är att harmonisera regler och undanröja hinder på den inre marknaden för denna typ av verksamhet. En annan grundläggande anledning är att säkerställa en hög gemensam nivå av öppenhet i hela EU när det gäller sådan intresserepresentation.

Vad som avses med intresserepresentation, det vill säga vilka aktiviteter som omfattas av registreringsskyldighet, definieras brett. Begreppet omfattar i princip all verksamhet som syftar till att påverka offentliga beslutsprocesser, till exempel lagstiftning eller enskilda beslut vid en myndighet. Enligt förslaget krävs alltså inte att påverkan sker genom direktkontakt med en beslutsfattare, till exempel en riksdagsledamot. Även aktörer som bedriver indirekt påverkan, till exempel reklamkampanjer eller organisering av olika nätverk, ska registrera sig. Enligt förslaget ska alla aktörer som bedriver denna typ av verksamhet för tredje lands räkning registrera sig. Medlemsstater ska efter registrering se till att vissa uppgifter om aktören publiceras och är offentligt tillgängliga.

Kommissionens förslag ställer krav på full harmonisering. Det betyder att det inte får finnas vare sig mer eller mindre ingripande bestämmelser i någon medlemsstat.

Den svenska ståndpunkten har förankrats i riksdagen. Sverige ser flera problem med förslaget.

Regeringen anser visserligen att transparens och öppenhet främjar ett högt förtroende för det demokratiska styrelseskicket. Det är dock inte uppenbart att just full harmonisering på EU-nivå är det mest ändamålsenliga sättet att åstadkomma detta. Det bör enligt regeringens mening finnas utrymme för vissa nationella avvikelser som är anpassade till medlemsstaters olika sätt att organisera sin förvaltning. Det är också viktigt att EU, som en global förespråkare för demokrati och yttrandefrihet, inte stigmatiserar opinionsbildning och opinionsbildande aktörer.

Vad gäller de mer centrala frågeställningar om direktivets tillämpningsområde och harmoniseringsnivå som nu aktualiseras anser regeringen att direktivet, till skillnad från vad vissa medlemsstater förespråkar, enbart bör omfatta verksamhet som har en koppling till tredjeländ. Direktivet bör få ett så smalt tillämpningsområde som möjligt.

Vidare anser regeringen att det bör vara en snävare definition av vilken typ av verksamhet som ska omfattas av direktivet. Till skillnad från vad kommissionen har föreslagit bör kraven åtminstone avgränsas till verksamhet som står i direkt kontakt och kommunikation med offentliga beslutsfattare och inte gälla all verksamhet som har till syfte att påverka opinionen.

Vad gäller harmoniseringsnivån anser regeringen att direktivet bör omarbetas till ett minimidirektiv. Det skulle innebära att medlemsstaterna får ha mer långtgående krav. I kombination med ett sådant snävare tillämpningsområde som jag nyss nämnde skulle detta innebära att medlemsstater ges en möjlighet att anpassa eventuella regler till hur man nationellt, i enlighet med till exempel konstitutionella traditioner, har valt att organisera sitt demokratiska styrelseskick.

Det finns en grupp medlemsstater som är mycket tveksamma till det nuvarande förslaget och anser att direktivet bör genomgå en betydande omarbetning. Förslaget framstår nämligen som mycket långtgående jämfört med hur många medlemsstater, som redan har olika former av register, har valt att ställa krav på liknande verksamhet. Regeringen stöder en sådan betydande omarbetning.

Anf. 68 MATILDA ERNKRANS (S):

Ordförande! Detta har ju behandlats i konstitutionsutskottet tidigare, och det har också getts skriftlig information. Det har hittills inte anmälts några avvikande meningar eller avvikande ståndpunkter här i EU-nämnden.

Det jag skulle vilja ställa lite frågor kring och som jag vet har varit uppe även tidigare i konstitutionsutskottet och här i EU-nämnden är balansen i detta. Transparens och öppenhet är, som statssekreteraren också sa, oerhört viktigt att fortsätta driva på för. Det har varit lite av en svensk paradgren i relation till EU.

Vi kan väl bara konstatera att det väl inte är någon som tror att det kommer att bli mindre av yttre påverkan från tredjeländ i relation till EU.

Detta är något man behöver jobba aktivt med för att försöka få ordning på. Vi har också haft ett antal skandaler omkring detta i Europaparlamentet, som har varit ytterst allvarliga.

Kan statssekreteraren reflektera lite kring detta? Den diskussion vi har haft tidigare har väl mer handlat om angreppssätt. Regeringen väljer – kanske inte riktigt lika mycket nu som tidigare, men ändå – att ha en väldigt negativ inställning till detta förslag. Är det rätt väg att ta sig an dessa förhandlingar?

I sak känns det som att man i ståndpunkten fortfarande nästan likställer det civila samhället med näringslivet. Finns det inte en nyansskillnad där? Det civila samhället är ett samhälle med många mindre aktörer medan näringslivet kan innefatta allt från små företag till stora, multinationella aktörer. Statssekreteraren får gärna säga något om detta.

Jag har också en fråga i sak. Statssekreteraren använde ett begrepp som inte finns med i den skriftliga ståndpunkten. Det kanske verkligen inte är rätt att ha full harmoniseringsnivå gällande detta på EU-nivå, men statssekreteraren sa att man vill gå från det här direktivet till ett ”minimidirektiv”. Statssekreteraren får gärna utveckla vad ett minimidirektiv är. Vi har hört talas om direktiv, förordningar, deklarationer, resolutioner och så vidare, men minimidirektiv var nog ett nytt begrepp – i alla fall för mig.

Anf. 69 Statssekreterare CHRISTIAN DANIELSSON:

Det är viktigt att hitta balansen. Det finns olika erfarenheter i medlemsländerna. Vissa har register i dag, andra har det inte. Sverige tillhör dem som inte har det. När vi gått in i detta – vilket ju också förankrats i riksdagen – är det utifrån att vi måste se till att den fria opinionsbildningen och det demokratiska systemet inte drabbas. Det som görs ska vara inriktat på det som verkligen behöver göras. Vi har tryckt på att det handlar om tredje land. Det är det första. Det andra vi har sagt är att vi ska ha snäva definitioner så att det inte blir för brett. Det var brett i det initiala skedet.

Vi vill också att detta ska omarbetas till ett minimidirektiv. Det betyder att vissa nivåer kommer att läggas fast i direktivet. Dem måste man uppfylla, och de blir per definition relativt låga. Sedan fylls det på för dem som vill. Det finns ju ett antal medlemsländer som i dag har register och gärna vill utveckla den registerhanteringen. Då kan de göra det. Det är bakgrunden. Detta skulle passa oss bra eftersom vi skulle kunna få till stånd en nivå på direktivet som passar vår konstitutionella ordning och vår erfarenhet när det gäller hanteringen av den här typen av verksamhet. Andra kan ta det enligt sin ordning.

En parlamentarisk kommitté har även tillsatts. Den kommer att leverera sina resultat i februari nästa år. Som en del i detta ingår också aspekter av det som tas upp i detta sammanhang.

Anf. 70 MATILDA ERNKRANS (S):

Ordförande! Vi kommer inte att anmäla några avvikande ståndpunkter, men det är viktigt att man fortsätter att reflektera kring detta och att hålla i balansen.

Jag tycker fortfarande att minimidirektiv är ett nytt begrepp. Jag trodde att direktiv alltid förhandlas och i slutändan innehåller en viss flexibilitet, och att det sedan handlar om hur medlemsstaterna bestämmer sig för att

implementera dem. Det blir upp till regering och riksdag. Men jag hör vad statssekreteraren säger, och vi har ingen annan ståndpunkt att bilägga, i alla fall inte här och nu.

2023/24:43
19 juni

Anf. 71 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Vi går till dagordningspunkt 4, Övriga frågor. Finns det något att säga om den?

Anf. 72 Statssekreterare CHRISTIAN DANIELSSON:

Som det ser ut i dag finns det ingen övrig fråga.

Anf. 73 ORDFÖRANDEN:

Vi går till dagordningspunkt 5, Förberedelse inför Europeiska rådet den 27–28 juni 2024: slutsatser. Det är en diskussionspunkt.

Anf. 74 Statssekreterare CHRISTIAN DANIELSSON:

Fru ordförande! Den 27–28 juni träffas stats- och regeringscheferna i Europeiska rådet. Det sker ingen textförhandling om slutsatserna vid det allmänna rådet, men medlemsstaterna ges möjlighet att diskutera frågor som de anser är av särskild vikt. EU-ministern kommer att representera Sverige vid det rådsmötet.

Nämnden har tagit del av utkastet till slutsatser. I slutsatserna återfinns rubrikerna Ukraina, Mellanöstern, Säkerhet och försvar, Konkurrenskraft, Övriga frågor och EU:s nästa institutionella cykel. Under rubriken Övriga frågor står migration, Svarta havet, Moldavien, Georgien och hybridhot. Under rubriken EU:s nästa institutionella cykel finns högnivåutnämningarna, den strategiska agendan och en färdplan för EU:s interna reformarbete.

Högnivåutnämningarna förväntas utgöra en viktig komponent i diskussionerna vid Europeiska rådet. Utrikesministern har precis samrått med nämnden om regeringens ståndpunkter avseende Ukraina, Mellanöstern och Georgien, som även kommer att behandlas vid rådet för utrikesfrågor. Statsministern återkommer nästa vecka för att samråda om svenska ståndpunkter inför Europeiska rådet 27–28 juni. Jag kommer därför i dag att fokusera på de andra delarna av slutsatserna: säkerhet och försvar, konkurrenskraft, den strategiska agendan och färdplanen för EU:s interna arbete.

Som vanligt kommer EU-ministern att insistera på att Europeiska rådet fortsätter att hålla Ukraina högt på dagordningen och att EU fortsätter att stödja Ukraina politiskt, militärt, humanitärt, rättsligt och ekonomiskt så länge det krävs.

Det är mycket glädjande att förhandlingsramverken för Ukraina och Moldavien planeras att antas av Ekofin den 21 juli. Detta har Sverige arbetat hårt för. De första mellanstatliga konferenserna förväntas ske i direkt anslutning till allmänna rådet den 25 juni, och EU-ministern kommer att representera Sverige.

Regeringen välkomnar en starkare roll för EU inom säkerhet och försvar. Vi välkomnar initiativ som syftar till att stärka Europas försvars-

industri och göra den mer resiliert, innovativ och konkurrenskraftig, vilket även bidrar till ett starkare stöd till Ukraina.

Regeringen slår vakt om svensk försvarsindustris intressen, den transatlantiska länken och kompetensfördelningen mellan nationell nivå och EU-nivå. Det är samtidigt viktigt att arbetet med att stärka EU:s försvars- och beredskapsförmågor görs genom realistiska och vedertagna finansieringsmodeller. Regeringen är därmed kritisk till nya initiativ som till exempel finansiering genom gemensam upplåning på EU-nivå.

Mot bakgrund av det säkerhetspolitiska läget och erfarenheterna från Rysslands invasionskrig i Ukraina anser regeringen att det är viktigt att stärka EU:s arbete med civil beredskap och krishantering. Regeringen stöder därför initiativ som ökar hela samhällets motståndskraft och beredskap.

Regeringen välkomnar att Europeiska rådet fortsätter att hålla EU:s långsiktiga konkurrenskraft på agendan. Att stärka och ytterligare integrera EU:s kapitalmarknader är centralt för EU:s långsiktiga konkurrenskraft. En moderniserad inre marknad utgör också en viktig del. Företagen behöver förenklade regler, och regeringen stöder aktivt detta arbete.

Under de senaste åren har diskussionen om EU:s utvidgning tagit förnyad fart och därmed även diskussionen om hur EU behöver anpassas för att kunna ta emot nya medlemmar. Regeringen välkomnar att en färdplan för EU:s interna reformarbete ska beslutas. Regeringen bedömer avseende anpassningarna av EU:s institutionella system att nödvändiga sådana kan och bör genomföras – men utan fördragsändringar.

Ett första utkast till den strategiska agendan för 2024–2029 presenterades förra veckan. Det ligger i Sveriges intresse att nästa kommission fokuserar på viktiga frågor som stödet till Ukraina, säkerhet och försvar, hur EU förbereder sig för nästa utvidgning, konkurrenskraftsfrågor i bred mening, den gröna och den digitala omställningen, hanteringen av migration och bekämpningen av gränsöverskridande organiserad brottslighet.

EU:s arbete ska i alla delar bygga på tydliga krav på och efterlevnad av respekten för rättsstatens principer. Regeringen anser att det första utkastet ser bra ut men vill se starkare skrivningar om att EU kommer att fortsätta stödja Ukraina så länge det krävs. Det måste vara en hörnsten i EU:s arbete.

Regeringen har också understrukit vikten av att den strategiska agendan ska innehålla skrivningar om klimat, omställning och konkurrenskraft. Det är välkommet att utkastet tydliggör att tillväxt och grön omställning går hand i hand.

Det är dessutom glädjande att utkastet innehåller en prioritering som regeringen arbetat hårt för att få in i agendan, nämligen kampen mot den organiserade brottsligheten. Vi anser att EU behöver lyfta blicken och hitta ett gemensamt arbetssätt för att hantera detta politikområde på ett konstruktivt sätt där alla perspektiv tas om hand och viktas på ett mer ändamålsenligt sätt givet samhällsutvecklingen. Regeringen är pådrivande i detta arbete och aktivt engagerad i det arbete som bedrivs gemensamt av kommissionen och medlemsstaterna för att ta fram rekommendationer för hur brottsbekämpande myndigheter ska få bättre tillgång till digital information och bevisning.

Vad gäller de delar som rör Palestinafrågan skulle vi vilja anmäla exakt samma avvikande ståndpunkt som tidigare.

Anf. 76 REBECKA LE MOINE (MP):

Ordförande! Tack, statssekreteraren, för dragningen! Vad gäller den strategiska agendan brukar vi från Miljöpartiet framföra vår åsikt att klimatet bör få en egen rubrik. Det lät på det som föredrogs som att det är en åsikt som delas av regeringen.

Bara för tydlighetens skull tänker jag nämna att i den förra strategiska agendan, där klimatet pekades ut som en viktig strategisk punkt, föddes det som sedan blev till the New Green Deal. Det är alltså väldigt viktigt att klimatet blir en egen rubrik och inte en del av punkten konkurrenskraft eller någonting annat.

I den svenska klimatdebatten är vi ganska vana vid att hamna i en diskussion som handlar mycket mer om kärnkraft än om klimat i sig. Jag hoppas att klimatet kan få en egen rubrik som handlar om just klimatet.

Vi vet att extremhetta kommer att drabba många européer den här sommaren och har gjort det föregående år. Vi vet att vi står inför en varmare och mer osäker värld och att det här också handlar om det som nämns som viktigt, det vill säga den civila beredskapen och att kunna producera livsmedel även i ett förändrat klimat.

Jag hoppas att det här medskicket är tydligt och att vi kan se fram emot att klimatet blir en utpekad punkt i den strategiska agendan.

Anf. 77 MATILDA ERNKRANS (S):

Ordförande! Först en kontrollfråga: Sa statssekreteraren att på allmänna rådet när EU-ministrarna möts kommer inte EU-topposterna att diskuteras över huvud taget, utan det hänskjuts till Europeiska rådet? Det får statssekreteraren gärna svara på.

Jag vill understryka att vi socialdemokrater instämmer i mycket av det statssekreteraren sa. Det jag skulle vilja lägga till och även få en kommentar kring från statssekreteraren gäller den strategiska agendan. Jag ser att det som allmänna rådet kommer att förbereda är den politiska plattformen, som också uppenbart måste vara del av hur man sedan tillsätter EU:s ledande positioner. Det var ju en stor diskussion 2019 om den politiska plattform som de ledare som då valdes faktiskt skulle leverera och verka utifrån. Man får väl ändå förutsätta att grunden till det arbetet till en del läggs på allmänna rådet av EU-ministrarna, och inte minst blir väl även den strategiska agendan viktig då.

Det som regeringen driver – stödet till Ukraina, säkerhet och försvar, utvidgningen, konkurrenskraftsfrågor, energi, grön omställning, hantering av migration och bekämpning av gränsöverskridande brottslighet – anser även vi socialdemokrater är viktigt att EU fortsätter att jobba med de kommande fem åren.

Men statssekreteraren får gärna säga någonting om att vi fortfarande är ett EU präglad av ett pågående krig i Europa, påfrestningar efter pandemin, ökande konkurrens från omvärlden och ökande splittring. Är det inte regeringens mening att EU behöver kunna adressera sociala rättigheter och att ett enat och starkt Europa som kan bidra till tillväxt och konkurrenskraft behöver jobba med jämlikhet och jämställdhet och att samhället håller

ihop? Det är min fråga till statssekreteraren, och jag hoppas att regeringen kan ta med sig att även detta behöver drivas in i den strategiska agendan.

Anf. 78 JOHN WIDEGREN (M):

Ordförande! Jag tycker att regeringen har landat väldigt väl i resonemangen om vad man ska trycka på. Jag vill bara göra ett par korta medskick i och med att även klimat, konkurrenskraft och så vidare lyftes fram.

Jag menar att i klimatarbetet är konkurrenskraften en förutsättning. Det ska inte ske på lånade medel, som statssekreteraren också nämnde. Det som egentligen varit det stora problemet, och som har motat många förslag den senaste perioden, har handlat om att EU i alldeles för hög grad har gått ned på detaljnivå. Man har velat detaljstyra produktion i medlemsländerna.

Det vi har efterlyst flera gånger, och saknat, är konsekvensanalyser av de förslag som har lagts på bordet. Med en ökad mängd konsekvensanalyser och mindre detaljstyrning – men ändå med höga ambitioner – är jag helt övertygad om att många av medlemsländerna kommer att ta rygg på det goda arbete som görs i Sverige, till exempel kopplat till de gröna näringarna.

Anf. 79 Statssekreterare CHRISTIAN DANIELSSON:

Låt mig börja med frågan om klimatet. Det är en prioritet. Det har faktiskt en rubrik; det står som en rubrik för den omställning som vi lever i och har framför oss tillsammans med det digitala liksom det gjorde 2019, då de här två omställningarna sattes upp som prioriteringar. Det finns alltså väl reflekterat.

Vi tycker att ansatsen i den strategiska agendan är det viktiga, nämligen att inte ställa konkurrenskraft mot grön omställning. Konkurrenskraft är i stället en del av den gröna omställningen. Det gynnar inte minst Sverige, som ligger långt framme i den utvecklingen.

Därvidlag tycker vi att de formuleringar som finns i den strategiska agendan ser bra ut. Det kommer att bli diskussion om detta; det är jag övertygad om. Det kommer att vara länder som anser att det är för grönt, och där blir det viktigt för oss att markera var vi står någonstans.

När det gäller frågan om huruvida vi kommer att ha en diskussion om topposterna är svaret nej. Det blir det inte på allmänna rådet, utan det kommer att gå direkt till Europeiska rådet.

Den sociala dimensionen finns med under rubriken Att gå fram tillsammans. Där tas de viktiga bitarna upp om frågan om social dialog. Jämställdhetsfrågorna är också med liksom frågorna om ojämlikhet. Hela genderfrågan är också där. Det är klart att vi står bakom dessa frågor, och vi tycker att de är väl formulerade i texten som den ser ut i dag.

Anf. 80 MATILDA ERNKRANS (S):

Ordförande! Tack, statssekreteraren, för svaren! Jag ska alltså uppfatta det som att när det gäller den strategiska agendan är regeringens ståndpunkt att utöver de uppräkningsfrågor som finns här skriftligt och som statssekreteraren sa muntligt här i EU-nämnden ska man lägga till arbetet med sociala rättigheter inom Europeiska unionen för de kommande fem åren?

Så som det är formulerat i den strategiska agendan tycker vi att texten är bra.

19 juni

Anf. 82 MATILDA ERNKRANS (S):

Ordförande! Jag ber om ursäkt för att jag andas en liten stund, men det är väldigt svårt att följa hur regeringen agerar. Vi har alldeles nyss haft statsråd i EU-nämnden som har avvisat och röstat nej till att den strategiska agendan ska hantera sociala rättigheter. Och nu har vi statssekreteraren till EU-ministern, tillika sherpa för statsministern i EU-frågor, som säger – och det är ju det muntliga ordet som gäller här – att så som det ser ut i den strategiska agendan, där uppenbarligen sociala rättigheter finns med, står regeringen bakom detta. Det blir väldigt svårt att förstå vad det är regeringen driver.

Jag vill bara understryka det som jag sa. Vi socialdemokrater menar att EU de kommande fem åren också behöver adressera det som är sociala rättigheter. Det behövs. Vi behöver tillväxt och konkurrenskraft, men vi behöver också jämlikhet och jämställdhet och ett samhälle som håller ihop. Vi behöver fortsätta att driva på för sociala rättigheter, naturligtvis med respekt för fördelning av befogenheter mellan EU och medlemsstaterna, för subsidiaritet och proportionalitet och för att den europeiska lagstiftningen måste respektera den svenska modellen.

Men i övrigt behöver det här finnas med som ett aktivt arbete de kommande fem åren. Utifrån vad statssekreteraren svarar här får vi väl nöja oss med det den här gången. Jag anmäler ingen avvikande ståndpunkt, men jag hoppas att ni hör, och jag hoppas att de som läser uppteckningarna förstår vad vi är ute efter och att vi kanske lika gärna hade kunnat anmäla en avvikande ståndpunkt. Men vi nöjer oss väl så här den här gången.

Anf. 83 Statssekreterare CHRISTIAN DANIELSSON:

Jag vill bara göra ett klarläggande. Det som regeringen har varit tydlig med gäller pelaren om sociala rättigheter och hänvisningen till den som någonting som ska vara ett centralt element i hur lagstiftningen på det sociala området tas fram. Detta är någonting som vi har varit tydliga med: Så tycker vi inte att det ska gå till.

Vi tycker att man ska följa den vanliga lagstiftningsproceduren. Det var därför vi hade diskussioner i nämnden inför till exempel La Hulpe-mötet. Vi lade fram en väldigt klar position där, och där står vi fortfarande.

Det ifrågasätter inte vikten av den sociala dimensionen inom ramen för EU-arbetet och de punkter som jag tog upp här.

Anf. 84 MATILDA ERNKRANS (S):

Ordförande! Då anmäler vi ändå en avvikande ståndpunkt där vi tycker att det är i Sveriges och EU:s intresse att fortsätta att driva på de sociala rättigheterna, som är en del av den sociala pelaren, också de kommande fem åren. Detta har åtminstone tidigare varit gemensamt från flera av oppositionspartierna, men jag kan bara tala för Socialdemokraterna.

Anf. 85 DANIEL RIAZAT (V):

Vi ställer oss bakom det Socialdemokraterna har framfört.

Anf. 86 REBECKA LE MOINE (MP):

Ordförande! Även vi från Miljöpartiet stöttar det. Jag kan beklaga att det är lite förvirrat i de här frågorna i och med att man har tagit så stark ställning i La Hulpe-deklarationen. Det blir alltså en gemensam avvikande standpunkt.

Anf. 87 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning med en gemensam avvikande standpunkt från S,V och MP vad gäller sociala rättigheter inom ramen för den sociala pelaren och att Sverige ska driva på där samt en avvikande standpunkt från Vänsterpartiet i enlighet med tidigare avvikande standpunkt i frågan om Mellanöstern.

Vi går vidare till dagordningspunkt 6, Unionens värden i Ungern. Detta är en utfrågnings- och diskussionspunkt.

Anf. 88 Statssekreterare CHRISTIAN DANIELSSON:

Detta utgör en diskussionspunkt eftersom rådet ska ha den sjunde utfrågningen av Ungern gällande respekten för unionens värden och rättsstatens principer inom ramen för artikel 7. Utfrågningen ingår i det artikel 7-förfarande som Europaparlamentet aktiverade 2018 och som framhöll att det fanns en klar risk att Ungern åsidosätter just grundläggande värden på en rad områden.

Som ledamöterna säkert minns har kommissionen därefter tagit initiativ till beslut enligt villkorlighetsförordningen, och rådet har fattat beslut om att hålla inne mer än 6 miljarder euro till skydd för unionsbudgeten. Många miljarder euro innehålls också inom sammanhållningspolitiken och i återhämtningsfonden med hänvisning till bristande respekt för rättsstatens principer.

Vidare inledde kommissionen nyligen ett överträdelseärende mot Ungern med anledning av antagandet av suveränitetslagen. Syftet med lagen är att försvara landets suveränitet mot utländsk påverkan av olika slag. Kommissionens bedömning är att lagen strider mot fler unionsrättsliga bestämmelser, bland annat unionens demokratiska värden, principen om demokrati och EU-medborgarnas valrättigheter.

Civilsamhället och oppositionen har uttryckt stor oro och menar att lagen direkt påverkar deras utrymme att agera. I rättsstatsrapporten från juli 2023 pekar kommissionen bland annat på Ungerns ineffektiva genomförande av domar från europeiska domstolar. Andra bekymmersamma områden som lyfts i rapporten är korruption, brister vad gäller mediepluralism och oberoende medieorgan samt otillräckligt utrymme för civilsamhället att verka.

Trots att vissa reformer genomförts på antikorrupsionsområdet framhåller kommissionen hanteringen av anklagelser som rör tjänstemän på hög nivå och deras närmaste krets bland kvarstående allvarliga brister.

Slutligen lyfter rapporten fram att undantagstillståndet som infördes under pandemin fortfarande är i kraft i Ungern. Regeringen kan också välja att regera genom ett dekret utan att parlamentet involveras.

Mot bakgrund av allt detta är det för regeringen uppenbart att oron för utvecklingen i Ungern kvarstår och att artikel 7-förfarandet måste stå kvar på rådets dagordning. EU-ministern avser vid utfrågningen att särskilt lyfta

Anf. 89 ELIN NILSSON (L):

Ordförande! Det här är bara en i raden av många utfrågningar av Ungern som har hållits i allmänna rådet de senaste åren. Man ser, precis som har beskrivits, en stadig försämring av upprätthållandet av rättsstaten och demokratin.

Nu i dagarna tar Ungern över ordförandeskapet. Jag undrar om statssekreteraren kan säga någonting om ifall det förekommer någon diskussion i rådet om att ta vidare steg i artikel 7-processen mot Ungern. Den har trots allt pågått sedan 2018 utan att vi har sett några förbättringar. Man säger i handlingarna att Ungern behöver visa nödvändiga åtgärder, men det är ganska verkningslöst. Det vore intressant om statssekreteraren kunde utveckla det lite grann.

Anf. 90 Statssekreterare CHRISTIAN DANIELSSON:

Det är viktigt att artikel 7-förfarandet används så effektivt som möjligt; det är alldeles klart. Om rådet bedömer att det är lämpligt kan rådet med en majoritet på fyra femtedelar, det vill säga 22 medlemsstater, och efter Europaparlamentets godkännande slå fast att det finns en klar risk för att Ungern allvarligt åsidosätter värden som anges i artikel 2 i EU-fördraget, däribland respekt för rättsstaten. Det är så att säga nästa steg om man så vill.

Rådet kan också välja att framföra rekommendationer till Ungern, vilket kräver en majoritet på fyra femtedelar av medlemsstaterna och Europaparlamentets godkännande.

Regeringens ambition är att artikel 21-förfarandet bör kvarstå på rådets dagordning så länge kommissionen gör bedömningen att ett systematiskt hot mot rättsstatens principer föreligger. Sedan är det de här majoriteterna som avgör om det behöver vidtas ytterligare steg.

Anf. 91 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Vi går vidare till dagordningspunkt 7, Övriga frågor. Där finns ordförandeskapets framstegsrapport om EU:s framtid.

Anf. 92 Statssekreterare CHRISTIAN DANIELSSON:

Här kommer framstegsrapporten om framtiden att ligga på bordet. Diskussionen om att anpassa EU till en framtida utvidgning inleddes under det svenska ordförandeskapet och har sedan fortsatt under spanskt och belgiskt ordförandeskap.

Fokus för diskussionerna har varit de anpassningar och de reformer som behövs för att framtidssäkra unionen. Fyra huvudområden har diskuterats: EU:s värden, politikområden, budget och styrning.

Detta sker såklart i ljuset av att vi går mot en utvidgad union. Europeiska rådet väntas anta en färdplan för reformarbetet vid sitt möte den 27–28 juni.

2023/24:43
19 juni

Anf. 93 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar för informationen och önskar statssekreteraren med
medarbetare en fortsatt trevlig dag och en glad midsommar.

Anf. 94 ORDFÖRANDEN:

Vi hälsar statssekreterare Dan Ericsson och hans medarbetare välkomna till EU-nämnden.

Jag frågar statssekreteraren om det finns någonting att tillägga vad gäller återrapporten.

Anf. 95 Statssekreterare DAN ERICSSON:

Nej.

Anf. 96 ORDFÖRANDEN:

Tack för det!

Vi går över till information och samråd och dagordningspunkt 3, Meddelandet om hållbart fiske i EU: lägesrapport och riktlinjer för 2025. Detta är en diskussionspunkt.

Anf. 97 Statssekreterare DAN ERICSSON:

Ordförande! På rådsmötet kommer kommissionen att presentera sin årliga lägesuppdatering om genomförandet och måluppfyllelsen av den gemensamma fiskeripolitiken och kommissionens riktlinjer för kommande förslag om fiskemöjligheterna för nästa år. I meddelandet redogör kommissionen bland annat för flottkapaciteten inom EU, för fiske- och vattenbrukssektorernas lönsamhet samt för målen om landningsskyldighet och maximal hållbar avkastning.

Kommissionen konstaterar att fiskedödligheten fortsätter att minska och att fiskbiomassan i haven ökar. Fiskeflottans kapacitet fortsätter att minska, och bestånden har förbättrats. Lönsamheten för fiskesektorn inom EU har därför generellt ökat. Höga bränslepriser fortsätter dock att vara en utmaning för sektorns lönsamhet. Kommissionen pekar därför på vikten av en handlingsplan för energiomställning i fiskesektorn.

I meddelandet konstaterar kommissionen att fisket när det gäller en majoritet av bestånden i Nordostatlanten sker på hållbara nivåer. I Medelhavet och i Svarta havet har fiskeridödligheten under senare år sjunkit mer än i andra områden, men det ligger fortfarande över hållbara nivåer och behöver därför minska ytterligare.

Kommissionen konstaterar också att miljösituationen i Östersjön fortsätter att påverka bestånden negativt och att det är en kombination av påverkansfaktorer som leder till försämrad biologisk mångfald, till exempel klimatförändringar, föroreningar, övergödning och höga nivåer av miljögifter.

Det har beslutats om en rad bevarandeåtgärder i linje med den fleråriga planen för Östersjön, vilket har resulterat i ett förbud mot riktat fiske när det gäller fyra av de tio bestånden. Man har fastställt kvoter under nivåerna för maximal hållbar avkastning, infört lekstängningar och infört begräns-

ningar för fritidsfisket. Åtgärder som är begränsade till fiskets påverkan riskerar därför, enligt kommissionen, att inte vara tillräckliga för att alla bestånd i Östersjön ska återhämta sig.

Kommissionen konstaterar att det behövs mer forskning för att man ska förstå vidden av övriga påverkansfaktorer men konstaterar att det är väl känt att klimatförändringarna påverkar fiskens utbredningsområden och att förekomsten av plankton har ändrat mönster.

I meddelandet redogör kommissionen också för de principer som kommer att ligga till grund för kommissionens förslag om fiskemöjligheter för nästa år. De innebär, liksom tidigare år, att förslagen om fiskemöjligheter kommer att baseras på vetenskaplig rådgivning och att ytterligare bevarandeåtgärder kommer att föreslås för att återbygga bestånd som befinner sig utanför säkra biologiska gränser. Eftersom en majoritet av bestånden efter brexit delas med tredjeländer kommer kommissionen även att verka för att uppnå målen i den gemensamma fiskeripolitiken i förhandlingarna med dessa länder.

Regeringen är generellt positiv till kommissionens meddelande och anser att det bidrar till ökad transparens och framförhållning inför de kommande förslagen om fiskemöjligheter för nästa år. Hur förslagen om fiskemöjligheter kommer att se ut återstår att se i höst när den vetenskapliga rådgivningen för samtliga berörda bestånd publiceras. Regeringen kommer då att få anledning att återkomma till riksdagen. Jag kan dock redan nu säga att regeringen anser att det är viktigt att förslag om fiskemöjligheter är ändamålsenliga och grundade på vetenskapliga råd.

Regeringen anser att det är särskilt viktigt att kommissionen beaktar Östersjöns dåliga miljösituation samt havsmiljödirektivens mål om god storleks- och åldersstruktur för fiskebestånd när den formulerar sina förslag om fiskemöjligheter. Det är också viktigt att kommissionen tillsammans med medlemsstaterna arbetar för att åtgärda eventuella brister vad gäller datainsamling som Ices pekar ut i syfte att förbättra kunskapsunderlaget och öka träffsäkerheten i rådgivningen, i linje med försiktighetsansatsen och ekosystemsansatsen.

Regeringen anser att det finns anledning att gå särskilt varsamt till väga vad gäller kommande kvotsättningar för vissa av bestånden i Östersjön samt att ytterligare bevarandeåtgärder, utöver att minska fisketrycket, bör vidtas.

Det är även viktigt att kommissionen i sitt förslag beaktar det storskaliga fiskets roll genom att prioritera det småskaliga fisket för human-konsumtion framför det storskaliga pelagiska fisket.

Anf. 98 MATILDA ERNKRANS (S):

Ordförande! Jag uppfattar att det som vi socialdemokrater vill att Sverige ska driva inte finns med, och därför aviserar jag en avvikande ståndpunkt från oss. Vi tycker att denna ståndpunkt ska kompletteras med att man måste få till en paus för storskaligt sill- och strömmingsfiske. Detta måste införas till dess att beståndet återhämtar sig, med undantag för det småskaliga humankonsumtionsfisket. Vi anmäler en avvikande ståndpunkt i relation till regeringens ståndpunkt.

Anf. 99 DANIEL RIAZAT (V):

Jag instämmer helt i det som Matilda Ernkrans sa.

Anf. 100 ANNA LASSES (C):

För tids vinnande ställer jag mig bakom det som vice ordförande Matilda Ernkran's anförde.

Anf. 101 REBECKA LE MOINE (MP):

Jag tackar statssekreteraren för dragningen.

Även vi från Miljöpartiet ställer oss bakom detta. När jag läser ståndpunkten ser det väldigt bra ut. Det går att förutsätta att regeringen inte kommer att motarbeta kommissionen om kommissionen skulle lägga fram förslag om nollkvoter för kritiska bestånd, men eftersom jag inte helt och hållet litar på detta, med tanke på hur man har agerat historiskt, vill jag gärna ställa mig bakom Socialdemokraternas ståndpunkt.

Anf. 102 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning med en gemensam avvikande ståndpunkt från S, V, C och MP angående paus för storskaligt sill- och strömmingsfiske i Östersjön till dess att bestånden har återhämtat sig.

Vi går vidare till dagordningspunkt 4, Slutsatser om framtiden för EU:s jordbruk. Detta är en beslutspunkt.

Anf. 103 Statssekreterare DAN ERICSSON:

Regeringen är positiv till ordförandeskapets initiativ och anser att slutsatserna har gått i rätt riktning, bland annat vad gäller svenska inspel om vikten av konkurrenskraft, lönsamhet och förenkling inom jordbrukssektorn. Vi är också nöjda med att slutsatserna tar upp vikten av hållbarhet, djurvälstånd, tryggad livsmedelsförsörjning och bioekonomi.

Det har varit tuffa förhandlingar i rådet vad gäller skrivningar med koppling till kommande MFF-förhandlingar och handel. Sverige har verkat för skrivningar som inte föregriper kommande MFF-förhandlingar och för att eventuella spegelklausuler ska vara WTO-förenliga och bedömas från fall till fall i enlighet med kommissionens rättsliga bedömning. Även om vi gärna hade sett ännu tydligare skrivningar i dessa riktningar har texten fallit ut bättre än förväntat.

En ny version med endast smärre justeringar jämfört med det senaste utkastet presenterades av ordförandeskapet i går. Planen är att denna ska antas av rådet utan ändringar.

Regeringen bedömer att Sverige sammanvägt borde kunna ställa sig bakom rådsslutsatserna. Det är positivt att rådet genom dessa slutsatser ger en signal om att man tar jordbrukarnas svårigheter och behov på allvar samtidigt som man understryker att jordbruket är en viktig sektor.

Anf. 104 MATILDA ERNKRANS (S):

Ordförande! Vi skulle kunna ha en lång utläggning om att bönderna för tillfället är de som drabbas hårdast av klimatförändringens effekter i Sverige och Europa samt om att hållbarhet behövs för att jordbruket ska bli lönsamt.

Om jag uppfattade statssekreteraren rätt har han nu, till skillnad från när detta hanterades i miljö- och jordbruksutskottet, förtydligat att också den svenska regeringen uppskattar att hållbarhet finns med i dessa slutsat-

ser och att man därmed kan ställa sig bakom dem. Är det korrekt uppfattat? I så fall har vi inte någon avvikande ståndpunkt.

Anf. 105 Statssekreterare DAN ERICSSON:
Det är korrekt uppfattat.

Anf. 106 STAFFAN EKLÖF (SD):
Fru ordförande! Det här är en väldigt viktig fråga. Det är viktigt att agera tidigt för att påverka den framtida jordbrukspolitiken. Jag vill tacka regeringen för förtjänstfullt arbete med rådsslutsatserna och inte minst för att man fick in lönsamhet som begrepp på ett generellt sätt.

Däremot tror vi fortfarande att lönsamhet även måste in i uppräkningsarna under punkt 14 av de verktyg som finns för att lösa de problem och hållbarhetsutmaningar som finns. Som vi ser det är detta det viktigaste verktyget. Skillnaden mellan den befintliga skrivningen om lönsamhet och ett införande av begreppet under punkt 14 är att lönsamhet i det första fallet nämns som något att beakta och bevaka, vilket är viktigt, medan ett införande av begreppet lönsamhet under punkt 14 betyder att lönsamhet blir ett verktyg för att lösa problem med klimat, volatila priser med mera. Lönsamhet bör alltså nämnas i båda sammanhangen.

Vi tror att det är viktigt att diskussionerna om nya jordbruksregler redan från början har utgångspunkten att ökad lönsamhet för lantbruket inte är ett särintresse utan ett verktyg för samhället att lösa problem. Sverigedemokraterna önskar att regeringen agerar för att ändra rådsslutsatserna på så vis, och vi undrar om det kommer att ske.

Anf. 107 DANIEL RIAZAT (V):
Jag har en snabb fråga. Jag skulle vilja ha med att vi har fokus på hållbarhet och att inte göra avkall på miljö- och klimatkrav. Är regeringen med på det? I så fall behöver jag inte anmäla en avvikande ståndpunkt. Men om man inte är med på det skulle jag vilja anmäla en avvikande ståndpunkt. Jag inväntar vad statssekreteraren säger.

Anf. 108 REBECKA LE MOINE (MP):
Ordförande! Även vi i Miljöpartiet önskar att djurvelfärden kommer upp. Jag tyckte att jag hörde det i den muntliga dragningen. Om det är så är vi nöjda med regeringens ståndpunkt.

Det finns dock en formulering som jag inte riktigt förstår, nämligen att ”spegelklausuler i handelsavtal endast införs efter individuell bedömning i varje enskilt fall”. Det här kan ju vara positivt om det är så att man så att säga höjer lägstanivån vad gäller till exempel djurvelfärd för att inte på något sätt missgynna exempelvis svenska bönder, som går längre i detta. Jag hoppas att det är det man åsyftar i den svenska ståndpunkten.

Anf. 109 ANNA LASSES (C):
Ordförande! Jag vill understryka att även vi i Centerpartiet är väldigt glada över att hållbarhet har kommit in. Vi ställer oss bakom regeringens ståndpunkt.

Anf. 110 Statssekreterare DAN ERICSSON:

Vad gäller lönsamhet sa jag redan i min dragning att det har gjorts starka inspel om detta. Det finns också med i rapporten. Som svar på den konkreta frågan bedöms det nog inte att det går att göra någon ändring nu. Antingen antas det enhälligt eller så görs det inte. Vi bedömde att vi kan stå bakom rapporten som den ser ut nu.

Vi tänker inte göra några avkall på miljökrav, om det nu var det som var frågan.

Som jag uppfattar det här med spegelfrågan handlar det väl om att man verkligen ser till hur det ser ut för enskilda innan man gör den typen av bedömningar. Det är fråga om fall-till-fall-bedömningar. Vi har drivit detta för att det inte ska bli en generell fråga.

Anf. 111 STAFFAN EKLÖF (SD):

Med det svaret anmäler Sverigedemokraterna en avvikande ståndpunkt som går ut på att regeringen bör agera för att införa begreppet lönsamhet i uppräkningspunkten under punkt 14 av verktyg för att lösa problem.

Anf. 112 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade ståndpunkt med en avvikande ståndpunkt från Sverigedemokraterna.

Dagordningspunkt 5, Beslutet om den ständiga kommittén för skogsbruk, har vad vi förstår blivit en A-punkt och är föremål för skriftligt samråd. Mitt förslag är att vi nu lämnar den dagordningspunkten därhän.

Vi går vidare till dagordningspunkt 6, Övriga frågor. Vill statssekreteraren säga någonting på den punkten?

Anf. 113 Statssekreterare DAN ERICSSON:

Nej, men jag är beredd att besvara eventuella frågor.

Anf. 114 ORDFÖRANDEN:

Då är vi i hamn, mina vänner! Vi tackar alla för gott samarbete och önskar en glad midsommar.

Anf. 115 Statssekreterare DAN ERICSSON:

Tack detsamma!

Innehållsförteckning

§ 1 Utrikesfrågor	1
Anf. 1 ORDFÖRANDEN	1
Anf. 2 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M)	1
Anf. 3 ORDFÖRANDEN	1
Anf. 4 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M)	1
Anf. 5 ORDFÖRANDEN	2
Anf. 6 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M)	2
Anf. 7 LINNÉA WICKMAN (S)	3
Anf. 8 MARKUS SELIN (S)	4
Anf. 9 ANNA LASSES (C)	4
Anf. 10 REBECKA LE MOINE (MP)	4
Anf. 11 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M)	5
Anf. 12 ORDFÖRANDEN	6
Anf. 13 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M)	6
Anf. 14 LINNÉA WICKMAN (S)	8
Anf. 15 ANNA LASSES (C)	10
Anf. 16 DANIEL RIAZAT (V)	10
Anf. 17 ORDFÖRANDEN	11
Anf. 18 REBECKA LE MOINE (MP)	11
Anf. 19 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M)	12
Anf. 20 LINNÉA WICKMAN (S)	13
Anf. 21 DANIEL RIAZAT (V)	13
Anf. 22 REBECKA LE MOINE (MP)	14
Anf. 23 ANNA LASSES (C)	14
Anf. 24 ORDFÖRANDEN	14
Anf. 25 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M)	15
Anf. 26 LINNÉA WICKMAN (S)	16
Anf. 27 ORDFÖRANDEN	16
Anf. 28 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M)	16
Anf. 29 LINNÉA WICKMAN (S)	17
Anf. 30 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M)	18
Anf. 31 ORDFÖRANDEN	18
Anf. 32 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M)	18
Anf. 33 LINNÉA WICKMAN (S)	19
Anf. 34 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M)	19
Anf. 35 ORDFÖRANDEN	20
Anf. 36 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M)	20
Anf. 37 ORDFÖRANDEN	20
Anf. 38 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M)	20
§ 2 Ekonomiska och finansiella frågor	21
Anf. 39 ORDFÖRANDEN	21
Anf. 40 Statsrådet NIKLAS WYKMAN (M)	21
Anf. 41 ORDFÖRANDEN	21
Anf. 42 Statsrådet NIKLAS WYKMAN (M)	21
Anf. 43 MATILDA ERNKRANS (S)	22
Anf. 44 Finansrådet NIKLAS EKSTRAND	22
Anf. 45 MATILDA ERNKRANS (S)	22
Anf. 46 Statsrådet NIKLAS WYKMAN (M)	22
Anf. 47 ERIC WESTROTH (SD)	22

Anf. 48	Statsrådet NIKLAS WYKMAN (M)	23
Anf. 49	ORDFÖRANDEN	23
Anf. 50	Statsrådet NIKLAS WYKMAN (M)	23
Anf. 51	ORDFÖRANDEN	23
Anf. 52	Statsrådet NIKLAS WYKMAN (M)	23
Anf. 53	MATILDA ERNKRANS (S)	23
Anf. 54	Statsrådet NIKLAS WYKMAN (M)	23
Anf. 55	Statssekreterare JOHANNA LYBECK LILJA	24
Anf. 56	Statsrådet NIKLAS WYKMAN (M)	24
Anf. 57	ORDFÖRANDEN	24
Anf. 58	Statsrådet NIKLAS WYKMAN (M)	24
Anf. 59	ORDFÖRANDEN	25
Anf. 60	Statsrådet NIKLAS WYKMAN (M)	25
Anf. 61	MATILDA ERNKRANS (S)	25
Anf. 62	Statsrådet NIKLAS WYKMAN (M)	26
Anf. 63	ORDFÖRANDEN	26
Anf. 64	Statsrådet NIKLAS WYKMAN (M)	26
Anf. 65	ORDFÖRANDEN	26
§ 3 Allmänna frågor		27
Anf. 66	ORDFÖRANDEN	27
Anf. 67	Statssekreterare CHRISTIAN DANIELSSON	27
Anf. 68	MATILDA ERNKRANS (S)	28
Anf. 69	Statssekreterare CHRISTIAN DANIELSSON	29
Anf. 70	MATILDA ERNKRANS (S)	29
Anf. 71	ORDFÖRANDEN	30
Anf. 72	Statssekreterare CHRISTIAN DANIELSSON	30
Anf. 73	ORDFÖRANDEN	30
Anf. 74	Statssekreterare CHRISTIAN DANIELSSON	30
Anf. 75	DANIEL RIAZAT (V)	31
Anf. 76	REBECKA LE MOINE (MP)	31
Anf. 77	MATILDA ERNKRANS (S)	32
Anf. 78	JOHN WIDEGREN (M)	32
Anf. 79	Statssekreterare CHRISTIAN DANIELSSON	33
Anf. 80	MATILDA ERNKRANS (S)	33
Anf. 81	Statssekreterare CHRISTIAN DANIELSSON	33
Anf. 82	MATILDA ERNKRANS (S)	33
Anf. 83	Statssekreterare CHRISTIAN DANIELSSON	34
Anf. 84	MATILDA ERNKRANS (S)	34
Anf. 85	DANIEL RIAZAT (V)	34
Anf. 86	REBECKA LE MOINE (MP)	34
Anf. 87	ORDFÖRANDEN	35
Anf. 88	Statssekreterare CHRISTIAN DANIELSSON	35
Anf. 89	ELIN NILSSON (L)	35
Anf. 90	Statssekreterare CHRISTIAN DANIELSSON	36
Anf. 91	ORDFÖRANDEN	36
Anf. 92	Statssekreterare CHRISTIAN DANIELSSON	36
Anf. 93	ORDFÖRANDEN	36
§ 4 Jordbruks- och fiskefrågor		37
Anf. 94	ORDFÖRANDEN	37
Anf. 95	Statssekreterare DAN ERICSSON	37
Anf. 96	ORDFÖRANDEN	37

Anf. 97	Statssekreterare DAN ERICSSON.....	37
Anf. 98	MATILDA ERNKRANS (S)	38
Anf. 99	DANIEL RIAZAT (V).....	38
Anf. 100	ANNA LASSES (C).....	39
Anf. 101	REBECKA LE MOINE (MP).....	39
Anf. 102	ORDFÖRANDEN.....	39
Anf. 103	Statssekreterare DAN ERICSSON.....	39
Anf. 104	MATILDA ERNKRANS (S)	39
Anf. 105	Statssekreterare DAN ERICSSON.....	40
Anf. 106	STAFFAN EKLÖF (SD)	40
Anf. 107	DANIEL RIAZAT (V).....	40
Anf. 108	REBECKA LE MOINE (MP).....	40
Anf. 109	ANNA LASSES (C).....	40
Anf. 110	Statssekreterare DAN ERICSSON.....	41
Anf. 111	STAFFAN EKLÖF (SD)	41
Anf. 112	ORDFÖRANDEN.....	41
Anf. 113	Statssekreterare DAN ERICSSON.....	41
Anf. 114	ORDFÖRANDEN.....	41
Anf. 115	Statssekreterare DAN ERICSSON.....	41